

0222/1975

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

XXIII

ŽALEC, JANUAR 1969

ŠTEVILKA 1

«Hmeljar» izdaja centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Križnik Veljko, dipl. inž. agr.; člani: Plaskan Vlado, Janič Vinko, Janše Jože in Jeriček Zlatko. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihal Vili, inž. agr. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. Glasilo izhaja mesečno v 4.500 izvodih. Letna naročnina 12.— dinarjev. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

Srečno v novem letu 1969

Zopet je eno leto za nami. Leto, polno presenečenj. Skoraj neverjetno je, kaj se lahko v enem letu zgodi. Toliko se je zvrstilo dogodkov, na katere žal vsaj v večjem delu v naši ožji okolici nismo imeli neposrednega vpliva.

Kaj vse smo doživeli v tem letu v kmetijstvu: zgodnjo vročino, sušo, izredno obilne padavine, veliko škodo po toči, ki ji ni primere v statistiki zavarovalnega zavoda. Na koncu leta je prizadela slinavka in parkljevka našo živinorejo in mesno industrijo. Tudi požarom se nismo izognili. Ne le naravne ujme, ki so bile izredno številne in obsežne, enako škodo je kmetijstvo utrpelo zaradi padca ali stagnacije cen pravzaprav vseh živilskih artiklov, kakor tudi zaradi nenehnega naraščanja proizvodnih stroškov. To pa ponovno povzroča nevarno odpiranje škarij cen v pogledu razmerja cen kmetijskega in nekmetijskega blaga (dispariteta) znanih iz predreformnega obdobja. Zapiranje sosednjega zapadno evropskega tržišča pred prodorom našega kmetijskega blaga, ki mu je to naravni in tradicionalni trg, je bilo v lanskem letu izrazito. Pričakovani ukrepi države v izboljšanju ekonomskega položaja kmetijstva so žal izostali. Upamo, da bo ta panoga vsaj v prihodnjem letu pravičnejše obravnavana.

Kronisti in zgodovinarji bodo imeli nasploh s preteklim letom mnogo opravka. Zunanjepolitični dogodki niso bili nič manj razburkani od obnašanja narave. Študentski nemiri v skoraj vseh evropskih državah, pretres in ponovno »vstajanje« Francije (De Gaulle), pretresljivi razplet predvolilne kampanje v ZDA, umiranje na vseh svetovnih bojiščih — v Vietnamu, Nigeriji, v izraelsko-arabskem sporu in drugje, so pritegnili našo pozornost in usmerili naše simpatije na stran borcev za mir, svobodo in neodvisnost narodov kot nujne osnove na poti popolnega osvobajanja in osveščanja človeštva.

Pretresi v socialističnem svetu s svojim vrhom v češkoslovaški krizi, pa so zaostri-li naš čut in spoznanje, kaj je resnično socialistično, kaj je resničen in kaj lažni internacionalizem, vrednost socialističnega humanizma in resnični pomen samoupravljanja v sodobni družbi in civilizaciji.

Skoraj neverjetno je, da se morajo ljudje še na vseh kontinentih boriti in tudi še vedno umirati za najelementarnejše pravice človeštva, medtem ko človeški duh in nakopičeno materialno bogastvo druge omogoča takšne podvige kot je Apollo 8. Ko se človek spreha po kozmosu, si ogleduje tuje planete, slika lastno podobo (zemeljsko oblo) iz fantastičnih razdalj, jo pa v svoji neposredni okolici ne vidi!

Novoletna idila na hmeljarjevem dvorišču

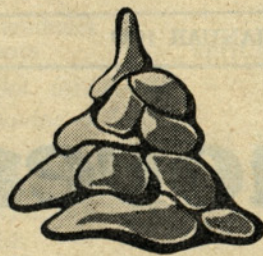
Srečno v novem letu 1969

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kaj si torej želimo v prihodnjem letu? Gotovo ne leta brez težav, ker takega ni! Želimo si upravičeno, da bi jih bilo čimmanj, da bi bile naše težave in problemi takšni, ki smo jih sposobni obvladati sami. Zato bomo nadalje izpopolnjevali svojo organizacijo dela, lastna pota in prijeme in poglobljali našo samoupravno demokracijo, da bi omogočili racionalno delo, večali materialne dobrine in poglobljali naša znanja in spoznanja.

Želimo si torej delovno uspešnih, mirnih in srečnih dni v krogu naših družin, na deloviščih in v tovarnah!

ZIDAR MILOVAN

Srečno
in uspešno 1969

želi Kmetijski kombinat

Žalec

Združenje Styria sprejelo okvirni letni program

Poslovno združenje »Styria« Celje — Maribor ubira precej svojstveno pot svoje dejavnosti. Deluje specializirano po panogah: hmeljarstvo, sadjarstvo, vinogradništvo, vinarstvo in živinoreja. S skupnimi službami za pravno pomoč, ekonomsko svetovanje, za komercialno dejavnost, pa oblikuje posebne oblike združenja kmetijskih organizacij.

Na osnovi uspehov preteklih in še posebej lanskega leta, želimo pojasniti osnovne smeri programa za izpolnitev želja in nalog v letu 1969.

RAZISKOVALNA IN STROKOVNO-POSPEŠE- VALNA DEJAVNOST

V prvem planu so še vedno naloge v zvezi z uvajanjem nove tehnologije v hmeljarstvu. Rezultati petletnega dela so ohrabrujoči, močno se povečuje produktivnost, kar odločujoče zmanjšuje stroške pridelovanja in sicer v poprečju za 20 %. Pomembna naloga nas čaka ob uvajanju novih sort, na lanskeletni razstavi hmeljevih vzorcev so vidno izstopile in vzbudile silno zanimanje kupcev. Člani združenja so se že odločili povečati prispevke za raziskovalno in pospeševalno dejavnost Hmeljarskega inštituta.

Sadjarska strokovna služba, organizirana od strani našega združenja, vztrajno pridobiva na svoji veljavi. Mnoštvo tehnoloških konceptov se krči, vse bolj uveljavljamo sodobno tehnologijo, enotno za vse področje združenja. V prihodnjem letu bomo vso skrb posvetili nekaterim novim nalogam: usvajanju moderne tehnologije v proizvodnji ribeza, razčiščevanju osnovnih konceptov rekonstrukcije in modernizacije zasebnega sadjarstva; ker bodo že zgrajene naše prve hladilnice, bo veljala še posebna skrb raziskavam in aplikaciji novih dosežkov pri spravilu in skladiščenju sadja.

Strokovno pospeševalno dejavnost v vinogradništvu in vinarstvu šele oblikujemo. Enoletni rezultati nas usmerjajo k izpolnitvi naslednjih nalog: več pozornosti sistematičnemu zasledovanju hranil v tleh; organizacijo zaščite vinske trte speljati tako, kot nam je uspelo v hmeljarstvu, kjer je uspeh popoln; določiti obdelovalne linije in skupno nabaviti specialne stroje. Nujno bo zasledovati ekonomičnost proizvodnje in preverjati gospodarnost novo uvedene tehnologije, da bi kar najuspešneje prebrodili vinsko krizo.

Kljub obilici nalog strokovne in raziskovalne dejavnosti v živinoreji želimo omeniti samo najvažnejše: dokončati raziskave in vpeljati moderno tehnologijo za mlečno farmsko proizvodnjo. Delamo na dveh, za naše pogoje najinteresantnejših tipih mlečnih farm za 150 in 400 krav molznic.

Ker smo v preteklem letu popolnoma usposobili sedem hribovskih kmetij za specializirano živinorejsko proizvodnjo, nas čaka sedaj težka naloga, kako omasoviti te izredno uspešne rezultate dela. Pripravljamo tipske projekte za preusmeritev kmetij, za adaptacijo, novogradnje in opremljenost z opremo in stroji.

OSKRBA, PROMET IN PREDELAVA

Za potrebe hmeljarstva nadaljujemo z že utečeno in za vse proizvajalce prav koristno akcijo skupne nabave sredstev za

enostavno in razširjeno reprodukcijo. Sproščanje blagovnega prometa vleče za sabo vse prednosti velikega kupca, sodelovanje strokovnih služb pa jamči najefektivnejša in z zahtevami moderne tehnologije usklajeno odbiro potrebnih projektov, investicijskih ter reprodukcijskih materialov. Z novim letom prehajamo v že izboljšano obliko trgovine s hmeljem na osnovi konzorcija v obliki poslovne skupnosti.

V ostalih panogah nimamo tako popolno izpeljane komercialne dejavnosti. Razen oskrbe s programi obnove v sadjar-

stvu in vinogradništvu, s potrebnimi projekti in nekaterimi stroji, so novosti za naslednje leto: prodaja stebrov iz prednapetega betona za potrebe vinogradništva in sadjarstva, prodaja embalaže za sadje — ta je prejela na novosadskem sejmu najvišje priznanje, prodaja tipskih projektov za sadne hladilnice, projektov za preusmeritev hribovskih kmetij, vključno z oskrbo z opremo in stroji za potrebe teh kmetij.

Uvedba kolektivne zaščitne znamke za štajersko sadje in zaščitnega znaka za slovenska vina, vnaša sicer nove elemente v promet s sadjem, jagodičevjem in vinom tako, da smatramo leto 1969 za pomembno preokretnico v smeri modernizacije blagovnega prometa za navedene pridelke. Zavedamo se, da bodo začetki odločujoči in

upamo v velike uspehe v prid proizvodnje in potrošnikov.

KAJ ŽELIMO IN PRICAKUJEMO ZA IZBOLJSANJE GOSPODARJENJA V KMETIJSTVU

Samoupravni organi našega združenja so bili iniciatorji pomembnih razprav o kmetijstvu v slovenski skupščini in gospodarski zbornici. Skoraj v celoti podpiramo »sklepe in priporočila v zvezi z nekaterimi problemi kmetijstva v Sloveniji«, katere je sprejela Skupščina SR Slovenije. Naše zahteve vsebujejo predvsem tisto, kar čutimo v vsakdanjih prizadevanjih za napredek kmetijske proizvodnje in to so:

1. — enakopravnost gospodarskega položaja kmetijstva z drugimi gospodarskimi panogami;

2. — izdelavo konceptov dolgoročnejšega in gospodarsko stabilnejšega razvoja kmetijstva;

3. — enakost v vrednotenju vseh kmetijskih proizvajalcev, konkretnije, odpravo diskriminacijskih odnosov do zasebnega proizvajalca;

4. — več družbene podpore raziskovalni in pospeševalni dejavnosti v kmetijstvu, ker ima svoj specifičen značaj. Osebnost ne poznam družbe oziroma države v Evropi, kjer bi bila ta skrb tako malomarno vrednotena kot pri nas;

5. — zagotoviti večjo stalnost pri prodaji kmetijskih pridelkov in proizvodov domačemu potrošniku in na zunanjem tržišču. Neurejen promet s kmetijskimi pridelki vpliva odločujoče na to, da je stanje v kmetijstvu kritično.

BOŽO JURAK

Delo organov samoupravljanja

Po predlogih in razpravi je DS sprejel 23. 11. 1968 na 4. redni seji naslednje sklepe:

Komercialna služba podjetja naj v kupoprodajnih pogodbah precizira plačilne pogoje za posamezne vrste proizvodov, glede na finančno situacijo in tržne razmere, pri čemer more biti skrb v čim hitrejšem obračunu obratnih sredstev.

Izdela naj plan znižanja stroškov za razne prevoze re-produktov in pridelkov mimo skladišč na potrošna mesta.

Gospodarsko računski sektor in komercialne službe v DE naj skupno podvzemajo potrebne ukrepe na področju izterjave dolžnikov, pri čemer naj se upošteva primerna dolgoročna poslovna politika.

Gospodarsko računski sektor podjetja naj z oddelkom za razvoj proizvodnje ponovno prouči zavarovanje osnovnih in obratnih sredstev in ugotovi možnosti znižanja zavarovalnih rizikov in premij, o čemer naj poroča na seji upravnega odbora do 15. 1. 1969.

Zadolžijo se DE Mesnine, Mleko (tudi za Sinalco), Hmezd (tudi za Mešalnico), komerciala (za celotno dejavnost), sektor za razvoj proizvodnje za kmetijske DE, da takoj imenujejo ustrezne komisije za temeljito analizo postavk kala posameznih proizvodov. Pripravi naj predlog normativov kala na podlagi katerih bi se v bodoče le-ta obravnaval. Predloge zbira komercialna služba podjetja, ki na osnovi njih pripravi predlog ustreznega normativa in ga predloži v razpravo komisiji za organizacijo in ekonomiko najkasneje do konca januarja 1969.

Ker je embalaža krepka finančna in stroškovna postavka podjetja, naj komercialna služba podjetja izdela plan hitrejšega obračanja embalaže (kri-tično na PE Sinalco).

Proučiti je problem obstoječe terjatve iz naslova hidro-sistema in do naslednje seje pri-praviti ustrezno rešitev, za kar se zadolži kooperacijski sektor.

Vse DE naj proučijo realnost obstoječih zalog surovin, mate-riala in blaga in poskrbijo, da se te znižajo na nivo, ki bo za-doščal normalni proizvodnji. Zadrževanje večjih zalog mora biti ekonomsko utemeljeno. O tem naj vodi skrb zlasti komer-cialna služba podjetja in ustrezno ukrepa.

Vse DE naj takoj pristopijo k izdelavi spiskov zunanjih iz-

vajalcev prevoznih storitev z navedbo uslug, ki jih opravljajo pogodbeniki, cene za enote in zneske izplačanih storitev v letu 1968, katere je predložiti do konca decembra 1968 gospo-darsko-računskemu sektorju podjetja.

Zadolži se splošni sektor pod-jetja, da prouči koristnike osebnih avtomobilov v službene na-mene in v soglasju z DE upra-ve določi takšen krog koristni-kov, ki je realen glede na za-htevnost posameznih delovnih mest.

Sprejeta je predložena siste-matizacija delovnih mest za re-organizirane DE kmetijstvo in kmetijskega obrata ter začasna zasedba nekaterih vodilnih in odgovornih delovnih mest, kot je bila predložena.

Odprodali bomo odvečna osnovna sredstva (stroje, na-prave in drugo), ki niso primer-na za uporabo v lastni proiz-vodnji ali so z reorganizacijo podjetja postala odvečna. Od-prodaja bo na licitaciji.

Glasilo »Hmeljar« naj ostane še naprej v isti obliki. Uredniški odbor naj poskrbi, da bo glasilo še bolj informativno za delavce podjetja in kooperante. Obenem pa naj bo uredniški odbor pozoren pri objavi za-upljivih podatkov podjetja.

Odloži se sprejem sprememb in dopolnitev pravilnika o de-litvi osebnih dohodkov. Pred-hodno bomo razpravljali o njih še v vseh obratih in dali utemeljene predloge, ki jih naj komisija upošteva. Celotno gra-divo naj komisija predloži na prihodnji seji CDS v razpravo in sklepanje.

Za novo leto 1969 bomo dali odboru za izgradnjo onkološke-ga inštituta Slovenije v Ljub-ljani skupno novoletno čestitko za celotno podjetje. Čestitka bo objavljena v osrednjem sloven-skem časopisu.

Za čestitko je odobren zne-sek 4.000 din. Ključ delitve stroškov je naslednji: Mesnine 1.000 din, Mleko 1.000 din, Hme-zad 1.000 din in uprava podjet-ja 1.000 din.

Na osnovi kolektivne čestitke podjetja se prepove vsem obra-tom trošenje kakršnihkoli sred-stev za čestitke za področje Slo-venije.

Inozemskim poslovnim part-nerjem, delovnim organizaci-jam in poslovnim prijateljem izven naše republike pa naj se pošljejo novoletne čestitke ta-ko kot prejšnja leta.

F. Ivančič

Poslovno združenje „Styria“

želi vsem bralcem

srečno

novo

leto 1969

Zima - čas strokovnega izobraževanja kmetov

Spet je pred nami zima. To je čas, ko imajo kmetijski proizvajalci več časa, da si izpopolnjujejo svoje strokovno znanje. Zato smo tudi letos organizirali več strokovnih tečajev in predavanj za kmetijske proizvajalce.

Od novembra zonet štipendira kombinat otroke koope-rantov v šoli za kmetovalce v šentimurju. Do letošnjega leta je uspešno zaključilo šolo 29 otrok. Letos na obisku je I. let-nik 20 in II. letnik 15 otrok kooperantov. V srednji kmetij-ski šoli v Mariboru pa so končali šolanje trije otroci koope-rantov. Štipendiramo na še net otrok kooperantov.

V decembru je bilo že 21 predavanj o preventivnih ukra-nih in kužnih boleznih živali, katerih se je udeležilo 1.035 kooperantov.

V januarju in februarju pa bomo organizirali strokovna predavanja iz hmeljarstva, poljedelstva, živinoreie, sadiar-stva in preusmeritve višinskih kmetij in to z vsebino, ki je za ta čas naiholi pomembna.

Hmeljarii bodo obveščeni kakšna je kakovost hmelja letnika 1968 in dobili bodo strokovna navodila za obnovo hmeljišč. Poljedelsko predavanje bo obsegalo pomembnost sodobnega kolobarja in pridelovanja poljščin.

Živinoreici bodo na predavanju o sodobnem spravilu krme in krmljenju živine z doma pridelano krmo. dobili napotke za čim gospodarnejšo živinoreisko proizvodnjo. V obrobni krajih doline pa bo še predavanje o prvi pomoči pri živini.

Kmetom višinskih področij smo pripravili predavanje o ekonomiki in preusmeritvi višinskih kmetij, kar bo pri-nomogo k boljši ureditvi kmetijskega prostora in boljšemu izkoriščanju obdelovalnih površin.

Sadijarsko predavanje je namenjeno predvsem kmetom iz krajev, kjer pomeni pridelovanje sadja dobršen del do-hodka kmetije.

Za vse kmetijske proizvajalce, ki že imajo traktorje ali jih bodo kupili, je organiziran traktorski tečaj. Kmetje bo-do lahko po uspešno opravljenem tečaju opravili izpit za voznike motornih vozil F kategorije.

Vsa predavanja bodo spremljali diapozitivi, filmi, slike in tabele.

O času in krajih posameznih predavanj bodo kooperan-te obveščali naši pospeševalci v posameznih poslovnih eno-tah.

S tem programom tečajev in predavanj želimo ustreči željam naših kooperantov. Upamo, da se bodo kooperanti tečajev in predavanj udeležili v čim večjem številu. Tako bomo tudi letošnjo zimo dobro izkoristili za strokovno iz-popolnjevanje in s tem tudi pripomogli k čim večjemu go-spodarskemu uspehu naših kooperantov.

M. W.

Kotiček mladih

Ogledali smo si SINALCO

Že takoj na ustanovnem sestanku mladih proizvajalcev na Vranskem smo sprejeli predlog da si bomo ogledali hmeljarsko razstavo v Žalcu, istočasno pa tudi obrat Sinalco in Hmezad. Da ne bi vse skupaj ostalo le pri besedah, smo omenjeni predlog tudi realizirali. Ekskurzije se je udeležilo petnajst mladih proizvajalcev. Seveda moram priznati, da bi lahko bilo število tudi večje, vendar pa je za začetek bila tudi tolikšna udeležba zelo zadovoljiva.

Uslužbenec obrata Sinalco nam je na zelo zanimiv način razkazal in obrazložil celoten proces proizvodnje brezalkoholnih pijač. Seveda si omenjenih proizvodov nismo samo ogledali, ampak smo si svoje mnenje ustvarili tudi za degustacijo. Da je bil ogled zanimiv pač ni treba poudarjati, saj mladega proizvajalca ne zanima samo kmetijstvo, pač pa si želi ogledati tudi druge veje našega gospodarstva.

Pozneje smo tudi prisostvovali otvoritvi razstave slovenskega hmelja. Ker so na razstavi sodelovali tudi hmeljarji iz Vranskega, je bilo naše zanimanje še toliko večje. Uspeh naših hmeljarjev je bil pozitiven, saj so pri ocenjevanju leska, kar je znak dobrega sušenja, dobili najvišjo oceno. Prav tako je bila zanimiva tudi ocena letošnjega pridelka hmelja. Iz razprave in ob podelitvi nagrad je bilo razvidno, da se bomo morali savinjski hmeljarji precej potruditi, da bomo še naprej pridelovali najkvalitetnejši in v svetu najbolj cenjen hmelj. K temu pa lahko precej pripomore tudi aktiv mladih proizvajalcev. Namreč znanje o hmeljarstvu ni nikdar preobilno, pa bi njegovo širjenje v obliki predavanj bilo vedno dobrodošlo.

Končni del ekskurzije pa bi nam skoraj pokvarilo slabo vreme. Kot nalašč je ta dan Žalec bil odet z gosto neprodorno meglo. Končno se je tudi sonce prikazalo, mi pa smo se povzpeli na ploščad Hmezada. Po ogledu metropole slovenskih hmeljarjev iz ptičje perspektive je bila tudi zaključena naša zelo uspešna ekskurzija.

F. Izlaker

Seminar je uspel

V dneh od 19. do 21. novembra je bil v Podvinu na Gorenjskem seminar o tehnikah novinarskega poročanja. Organizirala sta ga Združenje novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah in delavska univerza »TOMO BREJC« iz Kranja.

Seminarja se je udeležilo 19 urednikov podjetniških glasil in članov uredniških odborov.

Program je zajel v štiriindvajsetih urah predavanj in na praktičnih vajah naslednje teme:

- Pomen informiranosti zaposlenih za njihovo uspešno delo in resnično vplivanje na samoupravne odločitve.

- Funkcije sistematičnega informiranja.

- Kakšna naj bo informacija (sporočilo) v pogojih samoupravnega komuniciranja.

- Tehnološke stopnje ali fa-

ze informiranja v delovni organizaciji.

- Kako graditi poročilo?

- Funkcija uvodnega odstavka, naslova in nadnaslova.

- Novinarske zvrsti: vest, poročilo, intervju, izjava, novinarska konferenca, novinarska anketa, novinarska zgodba — s primeri in vajami.

- Funkcionalnost novinarskih poročevalskih zvrsti in analiza.

- Člankarske zvrsti: uvodnik, komentar, članek — primeri in vaje.

Z novo organizacijsko obliko kombinata in večjimi samoupravnimi pravicami kmetov — kooperantov, so zopet zaživeli aktivni mladih kmetijskih proizvajalcev.

V delovni enoti Prebold je tudi zaživel delo mladih, saj je njihov predsednik Vedenik Jože mlajši kot spreten organizator, uspel vključiti lepo število mladincev in mladink v aktiv.

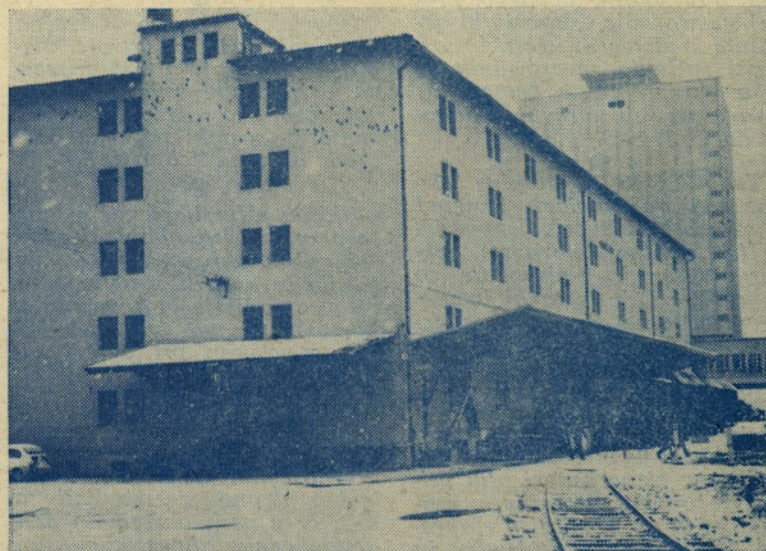
Za to leto so že sprejeli vsebinsko zelo bogat načrt. Prvi uspeh dela, za katerega so se pripravljali načrtno in nesebično, so doživeli za 29. november, ko so se prvič predstavili vaščanom v menzi obrata v Latkovi vasi z lastnim orkestrom in pestrim programom. Petindvajsetletnico rojstva nove Jugoslavije so proslavili tudi s pogostitvijo. Navzočih je bilo veliko ljudi. Med njimi sta bila zastopnika našega kombinata tovariš Vlado Plaskan in dipl. inž. Slavko

Glinšek, od matičnega obrata pa le Skorjanc Viktor in Potočnik Franc.

Mladim čestitamo, ker jim je program uspel kljub nevšečnosti, ki so jih v zvezi s prireditvijo doživeli. Razumevanje kuharic bi moralo biti večje, da ne bi bilo v bodoče potrebno tolikih prošenj, čakanja, intervencij za prostor in graj naslednji dan. Bolj bi se morali zavedati, da je mladim le potrebna pomoč. Ne prezirimo dejstva, da je tudi njihov skromni delež pripomogel, da so prostori tako urejeni. Se več naklonjenosti za mladinske prireditve bi moral pokazati sam tržni inšpektor občinske skupščine Žalec.

Mladi zaradi takšnih odnosov niso obupali, saj se že pridno pripravljajo za novo prireditev, v načrtu pa jih imajo še več.

S. F. Prebold

Mešalnica močnih krmil in Hmezad v snežnem metežu

za vodstvene delavce in politične funkcionarje in seminar o jeziku in stilu v glasilu delovnega kolektiva.

Seminar sta uspešno vodila Dušan Rebolj in Pavle Zrimšek, predavatelj Visoke šole za sociologijo, politologijo in novinarstvo v Ljubljani. Vy

Kooperanti!

Ste že registrirali svoje traktorje in prikolice? Če še niste, storite to čimprej!

S 1. januarjem 1969 prične veljati nov odlok o registraciji motornih in priklopnih vozil. Od takrat ne smete več na cesto z neregistriranimi traktorjem. Izločili vas bodo iz prometa in predlagali za kaznovanje.

- Novinarsko literarne zvrsti: reportaža, portret, feljton, kritika, glosa — s primeri.

- Analiza primerov in razgovorov o analizi.

Med najbolj zanimivimi temi so bile tehnološke stopnje informiranja, gradnja poročila, novinarsko literarne zvrsti, člankarske zvrsti in novinarske zvrsti.

Udeleženci tega seminarja smo predlagali še pripravo seminarja o tehničnem urejanju glasila, seminar o pomembnosti informiranja zaposlenih

Strokovni pogovori in nasveti

Ugodne lastnosti potoka Lave in količina primerne hrane iz klavnice, so bili v začetku osnovni podatki, ki so rodili misel za gradnjo ribogojnice. Projekt za izvedbo investicije je bil gotov že leta 1964. Z gradnjo smo začeli v letu 1967. Statistični podatki o količini hrane in količina vode v Lavi je bila osnova za določitev kapacitete ribogojnice. Na osnovi pretokov, velikosti hitropretoknih ribnikov in na osnovi menjave vode smo izračunali, da bi lahko zredili letno okrog 17 ton postrvi šarenke. Šarenka je riba, ki jo v našem primeru

Zgradili smo ribogojnico

smatramo kot proizvod specialne živinoreje. Ta riba je v svoji prvotni domovini Kaliforniji (ZDA) dala že izredne živinorejske rezultate. Hitro raste in je precej odporna v ribniški vzreji. Lahko jo krmimo z odpadki iz klavnic in slično beljakovinsko bogato hrano. Lahko jo pa krmimo tudi s krmo, ki jo pripravijo tovarne močnih krmil.

Za proizvodnjo 17 ton rib je treba zrediti okrog 85 tisoč rib.

20 dkg težka riba se smatra kot porcijska riba. To je velikost, kakršno hoče trg. Torej 5 rib za 1 kg. Za vsak kg prirasta se porabi okrog 5 kg dobrih klavniških odpadkov. Lahko pa je ta koeficient tudi 1:7. Vzemimo, da bo v našem primeru 5. To se pravi, da bomo rabili za prirast 17 ton, kar 85 ton krme. Če bi pa krmili brikete oziroma krmo, pripravljeno v tovarni močne krme, katere razmerje

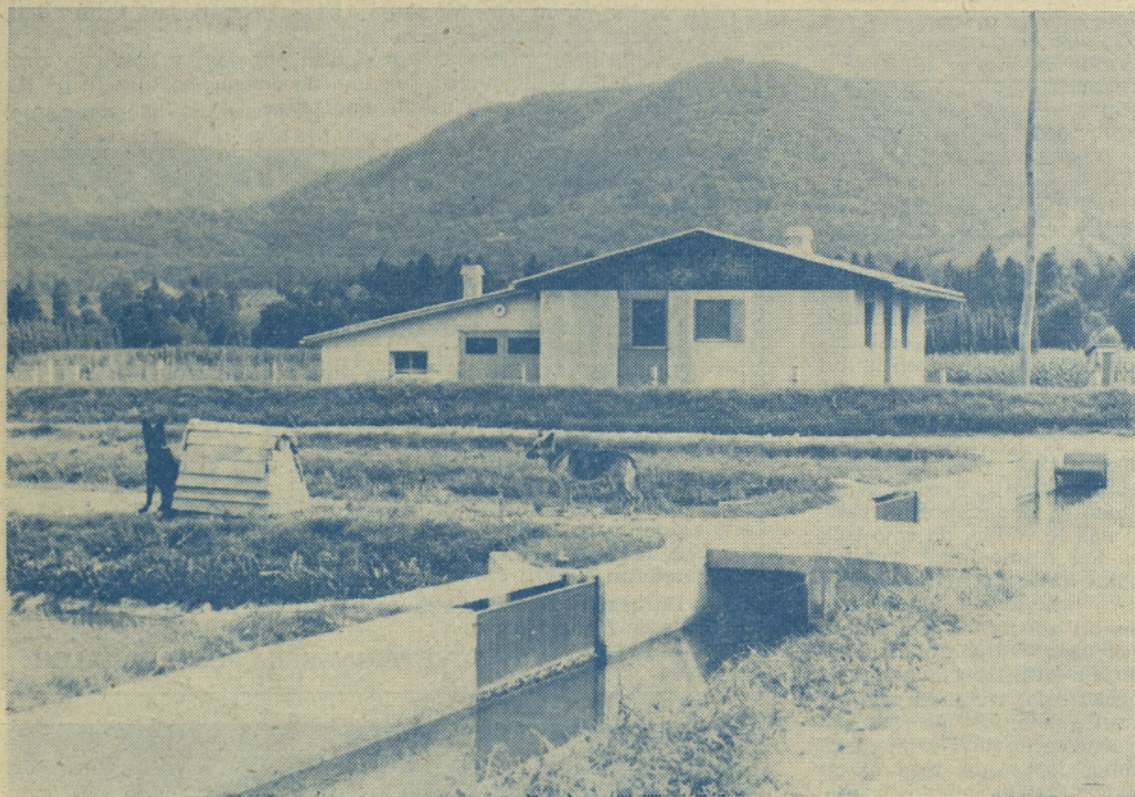
je 1:2,5, bi porabili 42,5 t krme.

Ribogojnica ima sedaj 744 m² ribnikov. Na tej površini smo začeli julija letos s proizvodnjo. Poleg navedene površine, ki jo smatramo kot intenzivno površino, ker je zelo zasedena, ima ribogojnica še 4.700 m² manj intenzivnih ribnikov, ki pa še niso gotovi, ker niso bili v finančnem programu prvotne zamisli. Navedeni m² bi se dali urediti tudi za športni ribolov. Ocena dosedanjih prostorov je kar zadovoljiva. Julija vložene postrve mladice bomo začeli v maju 1969 že oddajati, ker bodo dosegle porcijsko težo.

Kontrolo tehtanja in obračun porabljenih krme sta pokazala, da so klavniški odpadki iz naše klavnice v primerjavi z briketi iz tovarne močnih krmil predragi. Investicijski program je namreč upošteval drugačne — nižje cene za odpadke. Zaradi rentabilnejšega poslovanja bo morala začeti ribogojnica kupovati briketirano močno krmo. Stroški krme za 1 kg prirasta so s klavniškimi odpadki po današnji ceni za 2,43 din dražji od stroškov pri uporabi briketov. Razlika je velika in terja odločitev.

V času projektiranja in investiranja je ribiška družina Šempeter pozitivno ocenjevala idejo o ribogojnici. Potok Lava je namreč bil do pred nedavnim v upravljanju ribiške družine Šempeter. Na naš predlog, ki smo ga dali RD Šempeter v zvezi z gospodarjenjem v tem potoku, je družina predlagala občini, naj prenese pravico upravljanja na KK Žalec. S tem aktom se je obseg delovanja ribogojnice razširil, ker je dobila v upravljanje Lavo od izvira pa do mostu v Petrovčah. Ribogojnici je tako omogočeno, da se bo ukvarjala tudi z vzrejo zaračuna za proste vode.

Skalin Boris

Ribogojnica

**Srečno in uspešno novo leto 1969
želijo občanom**

Skupščina občine Žalec
Občinski komite ZKS Žalec
Občinska konferenca SZDL Žalec
Združenje borcev NOV občine Žalec
Občinski komite ZMS Žalec
Občinski sindikalni svet Žalec

Poskus križanja z govedom Sharolais na obratu Tabor

Omladič Edi in Drolc Viktor

V letu 1964-1965 je Agrokombinat »Emona« Ljubljana uvozil iz Francije večje število govedi pasme Sharolais (Šarole). Ta pasma goveda izvira iz francoske istoimenske pokrajine Sharolais, nastala pa je z načrtno selekcijo v smeri mesnatega tipa govedi. Danes je govedo razširjeno že po vsem svetu in ga v glavnem uporabljajo za uporabno križanje z domačimi pasmami.

Govedo Sharolais je izrazito mesnati tip goveda, belkasto-motne barve z lepo razvitim in dolgim trupom, obsežnimi in lepo razvitimi stegni ter hrbtom. Po podatkih iz literature ima zelo dobro klavnost (58 % in več), lepo marmorirano meso, zelo dobre adaptacijske sposobnosti in izredno dobro izkorišča pašo. Po Auriolu (1961) je pasma glede plodnosti srednje dobra 91 % (ne računajoč števila o semenitev). Pomoč pri porodu pa je potrebna pri kravah 18 %, pri privesnicah pa 37 %. Pri potomcih se zelo pogosto pojavlja mišična hipertrofija stegen (podvojena stegna), kar povzroča boljše klavnost in s tem naravno večja dohodek. Tudi dnevni prirastek je večji, kot pri ostalih pasmah in sicer do starosti 15 mesecev. Pri večji starosti pa ima manjši prirast. Po Masonu 1. 1961, ki je teža goveda delil s starostjo in tako dobil prirastek pri:

	9-12 mesecev	12-15 mesecev	27-36 mesecev
Hereford	1,22	1,15	0,77
Sharthorn	1,12	0,97	0,67
Aberdeen-Anous	1,06	—	0,66
Frizijci	1,22	1,18	0,81
Sharolais	1,54	1,20	0,68

Ker je pasma ustaljena, pri križanju dominira in so potomci po večini podobni oz. imajo lastnosti Sharolais pasme. Dominantnost v svetu uporabljajo za uporabno križanje z domačimi pasmami. V Franciji najbolj pogosto križajo Sharolais bike s kravami frizijske pasme. Po podatkih so teleta podobna Sharolaisu in ob telitvi nekoliko lažja — 35 kg, zato tudi manjši odstotek pomoči pri porodu. Zelo dobre rezultate dosegajo tudi v ZSSR pri križanju z ukrajinsko sivo pasmo.

Uvoženo govedo je po izjavah strokovnjakov »Emone« pokazalo (čista reja) vse zgoraj opisane dobre lastnosti. Predvsem izredno adaptacijsko sposobnost za novo okolje, nadpovprečna rastnost in zelo dobro izkoriščanje paše. To nas je vodilo, da smo tudi v našem okolju preizkusili to pasmo in ker nismo imeli sredstev za nabavo čiste črede smo šli v najem bika, katerega smo uporabili v naravnem pripustu.

Poizkus je internega značaja in je bil zastavljen na obratu Tabor (hlev Ojstrica) z namenom, da se ugotovi uporabnost bika Sharolais v naravnem pripustu za križanje z našo sivorjavo-simentalsko pasmo in domačimi križanci (kmečka reja) ter da se ugotovi prenos fenotipskih lastnosti, izvrši testiranje potomcev na rastnost, izkoriščanje krme, klavnost in kot najvažnejše ugotovi ekonomska upravičenost tega križanja. Pripominjamo, da poskus tega ni bil zasnovan na znanstvenih metodah modernega progenotestiranja, temveč na logičnih osnovah indirektnega testa, ki naj bi dal take pokazatelje, da bi jih v podjetju lahko uporabljala praksa in naša strokovna služba za nadaljnje proučevanje.

Za križanje smo uporabili 32 telic v starosti od 12 do 14 mesecev in težo 320 do 360 kg. Telice so bile do pripusta v ekstenzivni reji (paša kot osnova, dodatek 2 kg krmil in 1 kg sena) dnevni prirast je znašal 0,62 kg.

Od gornjih je bilo:

- 12 telic sivorjave pasme,
- 6 telic simentalske pasme,
- 5 telic križancev (prevladovala simentalska pasma),
- 5 telic križancev (prevladovala sivorjava pasma),
- 4 telice križancev (križanci raznih pasem).

To je bila struktura obstoječega hleva in jo žal nismo spreminjali, čeprav bi bilo dobro, če bi še vključili telice ali krave belo-črne ali frizijske pasme.

Na naravni pripust smo uporabili bika Sharolais pasme, evidenčna številka 01 iz Agrokombinata EMONA Ljubljana, obrat Govedoreja Moravče. Bik je bil težak ob prevzemu 670 kg, prevzem pa se je izvršil 8. 10. 1966. Po 70-dnevem bivanju med čredo in to na paši ter dnevnimi večkratnimi zaskoki in kljub izredni »vitalnosti« je bik prirastel za 30 kg, kar kaže na izredno rastnost te

pasme. Odstotek oploditve je znašal 59 % oz. 18 telic kar je za naravni pripust in čas 70 dni zelo veliko. Od tega je bilo oploditev:

	v čredi	oplojenih	% oplod.
sivorjave pasme (SR)	12	5	41,6
simentalska pasma (SM)	6	3	50,0
križanec — simentalske (SM x)	5	4	80,0
križanec — sivorjave (SR x)	5	3	60,0
križanec — razni (XX)	4	3	75,0

Gornji prikaz nam kaže plodnost, vendar zaradi malega števila telic ni uporabljen za primerjavo, daje pa grobo sliko.

Po končani paši smo telice prevedli na stalna stojišča in izvedli fenotipsko ocenitev vsake telice po DLG-sistemu na osnovi poantiranja do 50 točk in pa povprečnega dnevnega prirasta telic (povprečno porabo hranilnih snovi za 1 kg prirastka žal nismo mogli ugotoviti).

Telice smo ocenjevali v razrede:

- I. razred nad 45 točk in nad 0,70 kg prirastka na krmni dan,
- II. razred nad 40 do 45 točk in 0,60 do 0,70 kg prirastka na krmni dan,
- III. razred do 40 točk in 0,50 do 0,60 kg prirastka na krmni dan,
- IV. razred izven kriterija za telice.

V času brejosti ni bilo kljub slabim pogojem v hlevu in zimi s telicami večjih težav. Prišlo je samo do enega abortusa in pa tik pred telitvijo do zasilnega zakola ene telice. (Se nadaljuje)

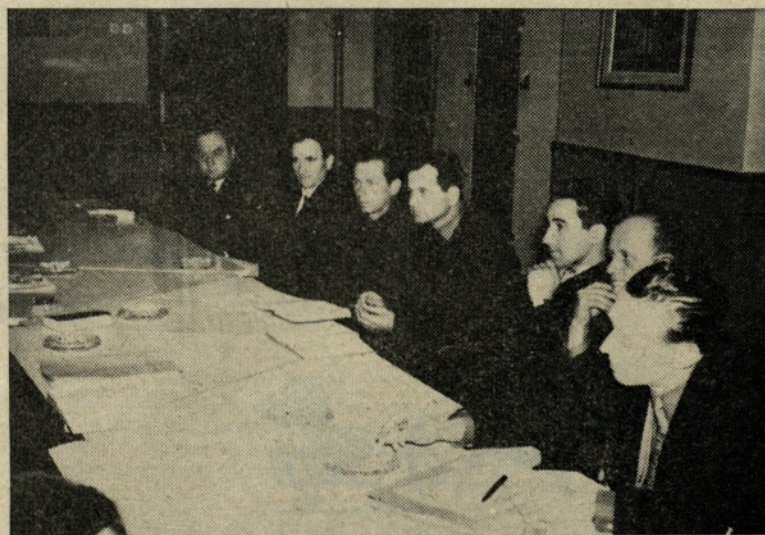
Živinozdravniška služba

ZA MESEC JANUAR 1969

- 1. in 2. 1. 1969 — OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko — telefon 72-407;
- 5. 1. 1969 — LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold — telefon 72-201;
- 12. 1. 1969 — FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče — telefon 72-027;
- 19. 1. 1969 — OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko — telefon 72-407;
- 26. 1. 1969 — LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold — telefon 72-201;
- 2. 2. 1969 — FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče — telefon 72-027.

Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in traja do ponedeljka do 7. ure zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA ŽALEC

Na zadnji seji sveta kooperantov obrata Celje so razpravljali tudi o koordinaciji del in razmejitvah med LP in kooperacijo po reorganizaciji

Investirati - to pomeni pripravljati se na prihodnost

Investirati, naj bo to popravljati, preurejevati, nakupovati ali graditi, to je danes zahteva in potreba vsakega proizvajalca. Še posebej pa kmeta, ki je do par let nazaj, izvemimo zadnji dve — tri leta, vlagal v proizvodnjo zelo malo. Glede na to, še bolj pa na zahteve, ki jih pred kmetijsko proizvodnjo postavlja sedanji čas, predvsem tržišče, je nujno, da se tudi kmečki proizvajalec vključuje v gibanje, ki vodi k napredku proizvodnje po kakovosti, količini in zmanjšanju stroškov.

Gospodarjenje danes postaja prav zaradi uporabe različnih dražjih sredstev za proizvodnjo, strojev in naprav, ki so potrebni za napredek, čedalje težje in zahteva čedalje bolj sposobnega človeka, ki zna gospodariti s svinčnikom v roki, kot pravimo.

Hitrejša in izdatnejša vlaganja v proizvodnjo ovirajo neugodni pogoji za najem posojila (visoke obresti in kratki roki vračanja, ki so za kmetijstvo še zlasti neprimerni). Vendar tudi ob ugodnejših kreditnih pogojih nepremišljeno vlaganje — investiranje v proizvodnjo, lahko kaj hitro rodi nezaželene posledice. Po vojni res nismo imeli prilike, da bi videli, kako gredo kmetje na boben zaradi dolgov, vendar to ne pomeni, vsaj danes, ko smo priče tudi zapiranju nekaterih nerentabilnih tovarn, da bo tako večno.

Prav tako si tudi skoraj ne moremo predstavljati kmeta, predvsem mlajšega gospodarja, ki ne bi želel zboljšati svoje kmetije in življenjskega standarda.

Zato se moramo za investiranje odločati tudi ob težkih pogojih, a postavljati tudi zahtevo po ugodnejših, za kmetijstvo primernejših pogojev. Pri investiranju pa moramo resnično

gledati na vsak dinar tako, da bo vložen danes kar najbolj smotno.

Pri vsakem investiranju moramo izhajati ne samo iz potreb, ampak tudi iz obstoječega stanja. Za sedanje stanje pa so značilne s stališča investiranja:

1. visok odstotek vrednosti stavb od celotne vrednosti kmetije (60—80 %);

2. majhna vrednost proizvodnje nasproti vrednosti osnovnih sredstev;

3. majhne vrednosti porabljenih obratnih sredstev (stroški za umetna gnojila, seme, zaščitna sredstva) nasproti vrednosti osnovnih sredstev (živina, zgradbe, stroji, vozovi...).

Značilnosti mnogih zgradb so, da so nefunkcionalne, da jih je težko preurediti za sedanje potrebe, da niso najbolj izkoriščene, da zahtevajo precej sredstev za vzdrževanje.

Naša kmetija je v poprečju zelo majhna, če jo primerjamo z velikostjo kmetij po svetu. Tudi naše največje že v Evropi spadajo med manjše. To pa moramo upoštevati tudi pri investiranju. Če že ne moremo povečati zemljišč, pa moremo in moramo povečati pridelke po količini in kakovosti. Investicije morajo biti usmerjene, če hočemo, da bodo rentabilne v povečanju vrednosti celotnega pridelka in vložena sredstva se morajo čim prej povrniti. Povrne pa se lahko samo z večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo, ki se da dobro vnovčiti. Zato mora kakršnokoli investicijo že spremljati večja in cenejša proizvodnja.

Z vlaganjem v proizvodnjo zasledujemo različne cilje:

1. Doseči višji in kvalitetnejši pridelok na enoto površine:

a) hidromelioracija zboljšuje vodni in zračni režim v tleh.

Tla postanejo toplejša, zračnejša in s tem omogočajo doseganje večjih in kvalitetnejših pridelkov;

b) kemična melioracija je nujno potrebna po vsaki hidromelioraciji. Z apnenjem in gnojenjem z gnojili, ki jih najbolj manjka (fosfor), omogočimo, da bodo vnaprej mineralna gnojila bolje izkoriščena;

c) zadostno vlaganje reprodukcijskega materiala od umetnih gnojil do semena in zaščitnih sredstev, kar sodi k tehnologiji, je predpogoj za visoke donose.

2. Doseči visok donos mesa (prirast) in mleka na 1 NŽ (normalna žival — enota 1 NŽ je krava težka 550 kg).

a) Pravilno krmljenje z dovolj kvalitetno osnovno krmo je osnovni pogoj za napredek živinoreje (mnogi strokovnjaki so mnenja, da je samo s pravilnim krmljenjem moč doseči 30.000 l mleka na kravo v letu pri takšnih dednih sposobnostih živine, kakršno imamo).

b) Selekcija in pasemska zamenjava je vlaganje, ki nikakor ni nujno visok strošek, če ga skušamo doseči v daljšem obdobju. Je pa nujen predpogoj za napredek živinoreje. Z dobim krmljenjem dosežemo res tudi pri slabših živalih nekatere uspehe, vendar je večji napredek mogoč le, kadar poleg krmljenja zboljšamo tudi dedne proizvodne sposobnosti (visoka mlečnost, visok odstotek toščobe, hitra rastnost, dobra ješčnost ipd.).

3. Doseči, da bo pridelek ohranil čim večjo kakovost:

a) Siliranje, ki močno zmanjšuje izgubo hranilnih snovi v nasprotju z običajnim načinom sušenja na tleh (če gre za travo). Prav tako lahko s siliranjem ohranimo hranilno vred-

nost, ki jo imajo različni odpadki (npr. pesno listje). Silosi omogočajo tudi pridelovanje s hranilnimi vrednostmi (SE) bogate silažne koruze.

b) Dосуševanje polsuhe mrve pod streho (investicija je naprava za dosuševanje sena, tj. ventilator z elektromotorjem in lesen kanal ter rešetke) tako kot siliranje omogoča, da z manj dela pridobimo precej bolj kakovostno seno kot z običajnim sušenjem na tleh.

Dосуševanje v kozolcu in sušilih zahteva več dela kot na napravi za dosuševanje, pa imamo še vedno, zlasti v sušilih, večje izgube.

c) Sušilnica, npr. za hmelj, lahko močno vpliva na kvaliteto pridelka. Na kvaliteto pridelkov močno vplivajo poleg različnih skladiščnih prostorov še druge, ki imajo pomožni značaj, npr. hladilci za mleko in urejena mlekarnica pri hlevu, ki zagotavlja večjo čistoto.

4. Doseči z vlaganjem v intenzivne panoge kmetijstva večjo vrednost proizvodnje, ki omogoča večjo zaposlitev razpoložljive delovne sile na kmetiji, (če je majhna, kakršne so skoraj vse) tako, da so porabljene ure kar najbolj plačane.

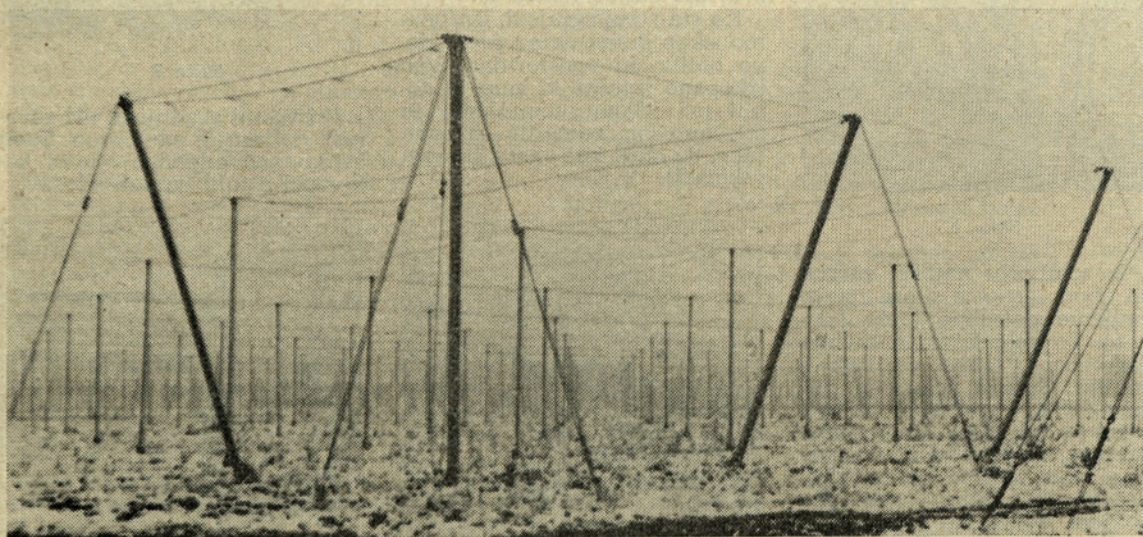
a) To lahko dosežemo s trajnimi nasadi (hmeljišča, sadovnjak, nasad jagodičevja, vinograd ipd.), ki zahtevajo precej ročne delovne sile in dajejo vrednostno visoke pridelke.

b) To dosežemo z vlaganjem v intenzivno živinorejo, kjer z dokupljenim reprodukcijskim materialom lahko organiziramo na majhni kmetiji veliko proizvodnjo (pitanje telet, pitanje piščancev, proizvodnja jajc, proizvodnja pujskov ipd.). Investiramo v preureditev (ali gradnjo) poslopij in v določeno opremo.

5. Zmanjševanje potrebne delovne sile za določena opravila z zamenjavo žive delovne sile s stroji. Že mala kosilnica Alpina zamenja uspešno 5 koscev. S tem da zamenja traktor vprego, se močno zmanjša tudi potrebna delovna sila za določeno opravilo. K tovrstnim vlaganjem spadajo skoraj vsi stroji, pa notranja ureditev hleva oziroma celotnega gospodarskega dvorišča.

6. Olajšanje dela omogočajo nekateri stroji, ki določenega opravila ne skrajšajo. Primer molzne naprave z enim vrčem.

Investicije so razvrščene v skupine po glavni nalogi, ki jo ima vsaka. Skoraj vse pa imajo večstranski pomen za proizvodnjo. Če hidromelioriramo zemljišče in odstranimo obenem še različne objekte, nismo samo zboljšali zemlje, ampak tudi (Nadaljevanje na 8. strani)

Hmeljišče pod betonko si v zimskem snu nabira novih moči za novo sezono

(Nadaljevanje s 7. strani)

olajšali delo (predvsem s stroji). S siliranjem in dosuševanjem trave ne zmanjšamo samo izgub, ki nastanejo pri spravilu, ampak zmanjšamo tudi potrebni delovni čas. Nabavljeni stroji ne pomenijo samo manjše porabe delovne sile, omogočajo nam tudi, da s pravočasno obdelavo ali drugimi deli povečamo pridelek, zmanjšujemo pa izgube.

Vsaka investicija potegne za sabo drugo, oziroma odkriva potrebo po novih, morda malo drugačnih kot smo razmišljali takrat, ko smo se lotili prve.

Zato je nujno, da imamo, ko začnemo s prvo investicijo, pred sabo širši in dolgoročniš vidik vseh vlaganj, ki bodo še sledila, imeti moramo jasn koncept, kaj hočemo doseči z investiranjem na kmetiji. To pa nikakor ne more biti samo zmanjšanje potrebnega ročnega dela in olajšanje tega, ampak morajo biti večji, bolj kakovostni in ceneje pridelani proizvodi.

Pri mnogih investitorjih — kooperantih pa opazamo, da so vlaganja večkrat enostransko usmerjena v nabavo strojev, češar ne spremlja ustrezno povečanje proizvodnje.

Edino medsebojna soglasnost med investicijami in ostalimi proizvodnimi ukrepi, ki so povezani v primerno tehnologijo, zagotavlja, da bo investicija povrnjena v primernem času; da se bo ustrezno obrestovala.

Za investicijo lahko štejejo tudi uvajanje nove tehnologije, ki sama po sebi ne zahteva večjih sredstev, a lahko precej zboljša proizvodnjo. Uvedba pašno-košnega sistema omogoča npr. ob zelo majhnih stroških za investicije znatno višje pridelke in manj dela.

Ob vseh vrstah investicij pa le povečana poraba reprodukcijskega materiala, ki proizvodnjo povečuje: mineralna gnojila, primerno seme, uporaba zaščitnih sredstev pred boleznimi in škodljivci, lahko poveča v povezavi s primernimi investicijami vrednost pridelka in zmanjšanje stroške.

Ob zaključku bi samo še navedel razsodno usmeritev v investiranju pri kmetu v Šmartnem ob Dreti, ki ga je obiskalo tudi okrog 100 naših kooperantov letos poleti. »Najprej sem uredil zemljišče, vso površino sem zatravil in jo pognojil, da redim 2 glavi živine/1 ha (pa bi jih več, če bi imel dovolj delovne sile) ter si vzredil čredo z mlečnostjo okrog 4.000 l mleka na kravo,« je povedal vsem obiskovalcem. Letos pa si je kupil traktor z nekaj najpotrebnejšimi priključki. Sedaj pa je na vrsti še hlev, ki je čakal najdlje. Bolje je imeti dobro živino v slabem hlevu, kot pa slabo v novem drugem, četudi nadvse primernem hlevu.

Glinšek Slavko

Pugelj Bogdan,
dipl. ing. agr.

Koritasti silosi

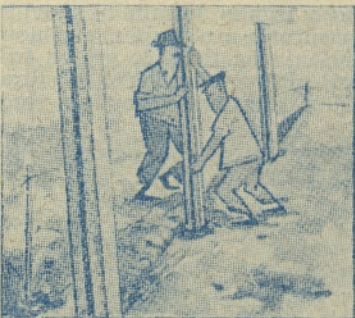
Sestavek v prejšnji številki Hmeljarja ugotavlja, kakšne silose lahko gradimo in prepričani smo, da so za naše kmetije primerni okrogli, stolpni silosi. Naši sosedje Avstrijci in Italijani vedno bolj priporočajo poleg okroglih betonskih in pločevinastih silosov tudi koritaste silose. Italijanski kmetijski časopis L'INFORMATORE AGRARIO večkrat piše o gradnji koritastih silosov za manjše kmetije, prav zaradi enostavnosti gradnje.

Pri nas je na kmetijah vedno manj razpoložljive delovne sile.

Skica 1

Kooperantje imajo vedno več mehanizacije. Pri gradnji, polnjenju in pri praznjenju te vrste silosov, rabimo le malo delovne sile. Za to delo je primeren traktor. Zato mislim, da je prav, če si ogledamo gradnjo takega koritastega silosa. Vse priložene skice se nanašajo na gradnjo takega silosa in ponazarjajo tloris in podolžni presek konstrukcije silosa. Naj opišem glavne faze dela, ki jih je mogoče izvršiti skoraj na vsaki kmetiji brez posebnega strokovnega vodstva.

Skica 2

Na zemljišču najprej načrtamo obod — tloris silosa ter izkopljeemo potrebno jamo (skica 1). To delo lahko opravimo sami ročno, lahko pa tudi s strojem. Zemljo, ki jo je približno 30 m³, zmešamo ob podolžni strani silosa. Ko je jama narejena, postavimo in uravnamo v vrsto nosilne stebre. Stebre lahko naredimo sami. Postavljeni stebri, naj bodo rahlo nagnjeni navzven. Razumljivo pa je, da morajo biti dobro vko-

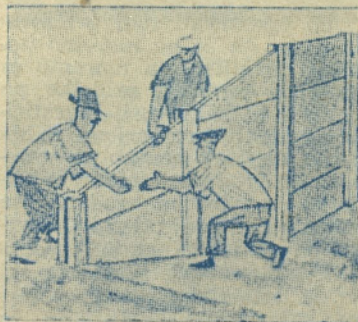
pani in zasidrani v jame (skica 2).

Skica 3

Ko so stebri vgrajeni prične mo z montažo sten, ki so sestavljene iz 5 cm debelih betonskih plošč. Naredimo jih lahko kadar utegnemo. Plošče in stebre dobimo tudi pri gradbenih podjetjih. Take elemente betonirajo podjetja za gradnjo toplih gred, ali pa za vrtno in podobne ograje (skica 3).

Montaža teh plošč zahteva vestnost in točnost, delo pa je enostavno. V inozemstvu mon-

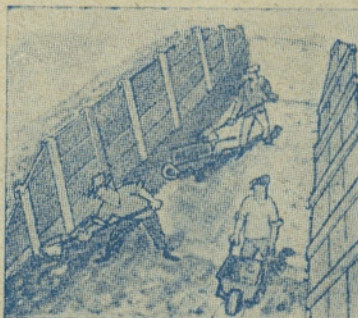

Skica 4

tirajo plošče s stroji, kar za nas za enkrat še ne pride v poštev.

Steni sta sestavljeni iz plošč do vrha stebrov, to je nosilcev. Ob koncu silosa je potrebno dodati zaključne plošče, ki so nepravilne oblike (skica 4).

Ko sta steni zgrajeni, izravnamo izkop in mu damo predvideno obliko in prostornino. Vso izkopano zemljo, ki smo jo dobili pri izkopu, namečemo in stlačimo na zunanji stranih tako, da služi kot opora stenam (skica 5).

Skica 5

Ploščo betoniramo. Ta se sestoji iz treh delov. Srednja — glavna plošča je ravna z blagim nagibom proti odvodnemu jarku, kar je narisano na vzdolžnem prerezu silosa in kot prikazuje skica 6. Ta plošča naj bo v sredini prerezana z žlebom, ki ima odvodnik iz silosa v posebni zbiralni jašek (skica 8).

Odvodni žleb pokrijemo z desko, da lahko odteka odvečne tekočine, ki bi preveč zakisale silažo. Jašek lahko naredimo iz betonskih cevi premera 80 cm.

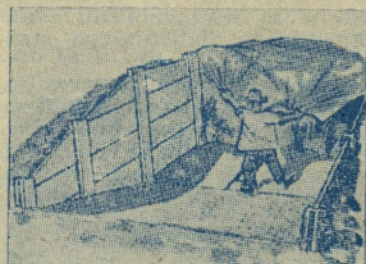
Vhodna in izhodna plošča sta nagnjeni 40 cm na dolžino 3 m. Tako je gradnja izvršena. Po prikazanih merah je prostornina silosa 88 m³. Silos lahko na-

Skica 6

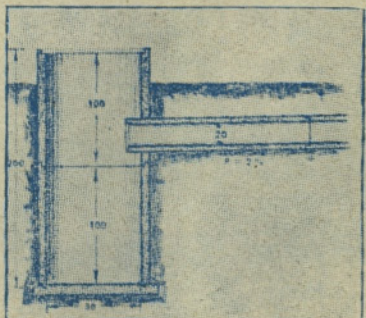
polnimo. Ni ga treba polniti ročno, s traktorjem pripeljemo ves material v silos. Silirano maso, ki jo nalagamo po plasteh, tlačimo s traktorjem ali pa z živino.

Silos lahko polnimo naenkrat ali postoma. Pazimo le, da sklade, ki smo jih začeli, izpolnimo do vrha. Silos pokrijemo z zemljo in po možnosti s polivinilsto folijo (skica 7).

Skica 7

Pri vestni gradnji in pri skrbnem siliranju, ne bomo imeli veliko več odpadne silaže, kakor pri ostalih vrstah silosov.

Skica 8

DELAJ varno

Srečno in varno v letu 1969

POŠKODBA ČLOVEKA PRI DELU JE POSLEDICA NEZGODE PRI DELU POD VPLIVOM STEVILNIH DEJAVNIKOV, KI SO NEZGODO POVZROČILI.

Glede na stanje varstva pri delu in s tem v zvezi na veliko število delovnih nezgod v našem podjetju smo se odločili, da tudi z našim listom prispevamo k pospešitvi ureditve stanja varstva pri delu na način, kakršen je pač mogoč s poljudno pisano besedo.

Gradivo bo v varnostnem kotičku poljudno obravalo varnostno problematiko iz različnih področij dela. Tako bo širša javnost seznanjena o pravnih, tehničnih in organizacijskih problemih varstva pri delu.

Varnostni kotiček bo odslej objavljen v vsaki številki. Vse, ki čutijo potrebo in imajo smisel za razpravljanje o problematiki varstva pri delu, naprošamo da sodelujejo.

Varstvo pri delu v naši organizaciji ni niti enostavno niti lahko dosegljivo. To pa ni opravičilo za dejstvo, da je varstvo pri delu v našem podjetju različno od obrata do obrata, razmeroma slabo in na nizki stopnji. Za takšno stanje lahko najdemo mnogo objektivnih, še več pa subjektivnih vzrokov.

Nezadovoljivo varstvo pri delu se zlasti kaže v številu delovnih nezgod, ki povzročajo poškodbe in zdravstvene okvare pri delu, v številu delovnih invalidov in v vseh oblikah materialne škode. Nezgode pri delu pa povzročajo tudi prekinitve in zastoje v proizvodnji, okvare delovnih sredstev in materialov, kar zopet predstavlja za naše podjetje nepotrebno in čisto izgubo.

Uspeh vsakega dela lahko zagotovijo le ustrezna organizacija tehnološkega in proizvodnega ali delovnega procesa, ki upošteva kot svoje sestavne in ne ločljive dele tehniko varnosti in varstva pri delu. Do tega spoznanja so prišle z raziskavami številne naprednejše dežele in tudi nekatera naša podjetja. To pojasnjuje njihova skrb za varstvo pri delu.

Spoznanje, da varnost vpliva na učinkovitost proizvodnje, si počasi utira pot tudi v proizvodni postopek naših dejavnosti, posebno v zadnjem času, ko so te vse bolj odvisne od svojega proizvodnega in s tem ekonomskega uspeha.

Izvajanje varstva pri delu pri nas pomeni združiti »organizirano« vse dejavnike, ki lahko prispevajo k znižanju stopnje varnosti pri delu. To pa hkrati

pomeni, da je izvajanje varstva pri delu zlasti preventivna dejavnost, ki naj prepreči nezgode pri delu in s tem tudi vso materialno škodo kot posledico nezgod ter tako prispeva k učinkoviti proizvodnji in visoki produktivnosti dela. Uspeh v izvajanju varstva pri delu je odvisen od brezhibnega znanja in poznavanja problematike tega področja, zlasti pa znanja o nastanku nezgod, poznavanja vzrokov in praktičnih metod za preprečevanje nastanka vzrokov, ki povzročajo nezgode pri delu.

V interesu uspešnosti varstva pri delu je pomembno načelo ustvarjanja in vzdrževanja interesa za varstvo pri delu, ki ga dosegamo zlasti s prikazovanjem posledic neurejenega varstva tako za osebe na delu, za vodilne osebe, za podjetje in delovno skupnost.

Skoraj nič manj ni pomembno odkrivanje dejstev in snovanje ukrepov na dejstvih, ki izhajajo iz stanja in analiz.

Možna in upravičena je trditev, da pravega stanja o varstvu pri delu pri nas ne poznamo, ker na splošno še nimamo ustreznega sistema zajemanja in zbiranja podatkov, iz katerih bi lahko z analizami ugotavljali stanje varstva pri delu.

Na stanje varstva pri delu sklepamo samo na osnovi zbiranja podatkov o nezgodah pri delu po zakonski zahtevi za zavod za socialno zavarovanje.

Že samo podatki poškodb in zdravstvenih okvar pri delu so povzročili ukrepe družbe, pa tudi našega podjetja, ki z zakoni in pravilniki o varstvu pri delu upravičeno pričakujemo uspešnega reševanja problematike varstva pri delu, ki je sestavni element gospodarskega uspeha podjetja in s tem tudi družbe.

Odkrivanje dejstev oziroma poedinih elementov stanja varstva pri delu, čeprav samo v grobi obliki, naj utrdi prepričanje o potrebi izvajanja vseh možnih ukrepov na področju varstva pri delu.

Z. J.

Sprehod skozi rastlinjak

Naletaval je rahel sneg in veter se je poigraval z njim, ga sul s streh in drevja, da mi je silil za vrat, ko sem stopal mimo upravnega poslopja in pod visoko platno proti rastlinjaku obrata Vrtnarstvo v Medlogu.

Že bežen pogled s hodnika skozi steklene stene v dele rastlinjaka me je sprostil zimske otrplosti. Ne morem ti povedati, dragi bralec, kako čudovit je pogled na toliko cvetja in rastlin v vseh dobah rasti od kalenja do cvetenja. Mimogrede še pogledam v lepo urejeno kurilnico in kratek pomenek s kurjačem, ki ima v teh mrzlih dneh polne roke dela, in že sem sredi ciklam, acelej, rdeče cvetočih poinsetij — imenovanih tudi božična zvezda, anthuriumov, kalanhoj, begonij, cinerarij, belega »škrniclja«, razvejanega jele-njega rogovja (*Platycerium*),

skoraj cvetočih hiacint in tulipanov. Kdo bi naštel vseh!

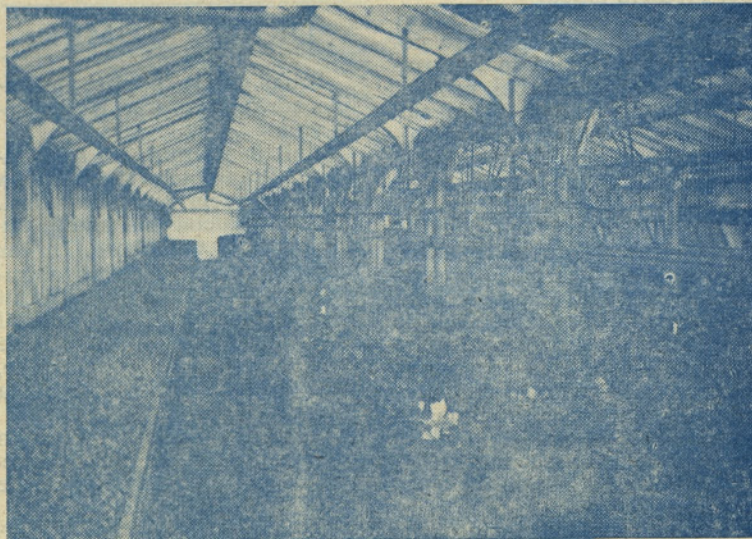
Vsak izmed treh delov rastlinjaka ima rastlinam prilagojeno temperaturo in vlago.

Tišina, vzoren red in delo pridnih deklet, so mi vlili občutek svečanosti. Skoraj šepetaje sem ogovoril Reziko in Hedviko, ki sta pobirali odmrlo listje, in Sonjo, ki je imela delo s sortiranjem, in Jožico, ki je presajala cinerarije v večje lončke.

V zadnjem, tretjem oddelku rastlinjaka, so skrbno negovani in cvetoči ameriški nageljni vseh barv.

Kdor ljubi cvetje tudi v teh mrzlih zimskih dneh, mu svetujem, naj se sprehodi skozi rastlinjak Vrtnarstva. Morda bo našel za kotiček v svojem stanovanju primerno cvetko, ki bo v okras in veselje.

Vy

Ko zunaj leži debela snežna odeja in veje mrzla burja, je v rastlinjaki Vrtnarstva topla pomlad

Uredništvo
Hmeljarja

želi vsem bralcem in
sodelavcem srečno, uspešno
in zadovoljno novo leto 1969

»SENCA ZELENEGA ZLATA«

(nadaljevanje)

»Potlej bom tudi jaz cenjena soproga nagnala k zdravniku. Potomci morajo biti. Komu pa naj prepustim vse to? Ne bi rada, da bi prišlo v tuje roke...«

»Tuje?« je ujedljivo rekel Tonač. »Potemtakem sem ti jaz tujec. Zgini!«

»Tonač, še žal ti bo! Prišla sem z lepo besedo, ti pa me po marš naganjaš iz hiše, ki sem ti jo jaz postavila.«

»Zgini!« je Tonač pograbil skledo in ji zagnal pod noge.

Odšla je. Tonač je kmalu zvedel, da bo imel za svaka nekega Gmajnarja. O, saj ga je dobro poznal. Toda zanj je bil samo — neki Gmajnar. V mladih letih sta se stepla tudi zaradi Helene. Takrat mu jih je Tonač pošteno nadeval. In še mu jih bo. Prekleta gnida!

Svatba je bila že čez nekaj mesecev. Magdalena je vse povabila, tudi Tonača in Katarinco. Njo je še posebej prosila, če bi hotela kuhati, zakaj slovela je daleč naokoli kot najboljša kuharica. Katarinca je seveda obljubila. Morala pa je skrivaj od hiše, zakaj Tonač je ni pustil. Celo zagrozil ji je, da jo bo pretepel do mrtvega, če bo šla. Katarinca pa je bila po srcu čisto nekaj drugega. Z nikomer se ni prepirala, živela je v ljubezni do družine, do polja in dela sploh. Bila je snažna, vedno čisto napravljena, res prava savinjska gospodinja. In na oknih je imela tako čudovite rože, da so se mimoidoči ustavljali pred hišo in jih občudovali.

»Zalokarjeva Katarinca je prava savinjska roža.«

Za Tonača so pa složno zatrjevali:

»Robavs, ki nima para pod savinjskim soncem...«

Katarinca se je zlagala, da mora domov. Lepo se je opravičila, tudi Tonetu je nadela najlepšo obleko in sta šla. Po zavrtju sta potem krenila proti Mahajakovi gostilni. In Katarinca je fantu zabičala:

»Ne makni se iz kuhinje!«

Tonač pa je ostal doma. Ves se je spremenil. Ni in ni mu šlo v glavo, da bo zdaj njegov svak prav tisti Gmajnar, ki mu je že od nekdanj tičal v želodcu. In se je kljub vsemu tako zgodilo. Od daleč ga je gledal, ko je prihajal po cesti. Kako se je spremenil! Močan in visok, oblečen po najnovejšem kroju, kar preeleganten za Porentarjevino. Celo to se je slišalo, da je bil koroški prostovoljec in da si je v boju pridobil kar visoko odlikovanje. Tonač je zažmiril, ko je gledal to novo pošast, ki bo zaredila potomce in le-ti bodo

potem zakoniti dediči materinega premoženja. Kar poskočil je v srdu, ko je zašklepetal z močnimi čekanji:

»Gmajnarček, le počakaj, jaz te bom spravil s poti!«

Ni hotel poslušati dretja, ki je prihajalo iz gostilne, ni hotel slišati urnih in poskočnih taktov urnih muzikantov. Pozaklenil je in se pognal v dolino. Hodil je med hmelišči, vdihoval grenki vonj lupulina. Nad njim so se prižigale zvezde, ozračje je bilo prepojeno z dehtečim vonjem otave. Ustavil se je v neki gostilni, izpraznil več kozarcev žganja, nekako ob zori pa se je spet vrnil domov. Odklenil je vrata, postal na pragu, zakaj sem od Porentarjeve gostilne je še vedno prihajal vrišč in razločno je slišal Gmajnarjev glas:

DRAGO KUMER

»Dragi gostje, popijte na najino zdravje kozarec najboljšega vina!«

Sunil je v vrata, jih spet zaklenil. Prav v tem trenutku pa ga je prevzela hudobna misel. Tudi Magdalena ima hmelj. Čudovito se je razbohotal. In čez nekaj tednov bo na vrsti obiranje. Nekaj je treba ukreniti. Ali kaj? Iz maščevanja bo porezal vrvi na sto hmelijskih. Naj se potem jezita, naj kuhata jezo, dokazov tako ali tako ne bosta imela.

Roka je obstala na žepu in otipala nož. Še je toliko mračno, da ga ne bo nihče videl. Le hitro le hitro na delo.

Približal se je hmelišču. Sprva je malo okleval, potem je odprl nož in rezal, rezal. Po eni vrsti gor, po drugi pa dol. Tako, delo je končano. Zdaj pa brž v posteljo. Ali sta Katarinca in Tonek že doma? Po prstih je pristopal v sobo. V postelji je slišal premikanje. Da se le ne bi prebudila. Previdno je slekel obleko in še previdneje zlezal v posteljo. Skoraj si je že oddahnil, ko se je prav potihlo oglasila Katarinca:

»Tonač, si ti?«

»Ja. Kdo pa naj bi bil.«

»Si se pa dolgo zamudil. Nekaj te muči, Tonač.«

»Spi svojo pot in pusti me na miru.«

»Lahko noč!« je dahnila Katarinca, po licih pa so ji polzele debele solze, zakaj slutila je, da Tonač nekaj kuha.

Porentarja sta že drugi dan zagnala hrup, da je nekdo v hmelišču porezal dvesto sadik. In to sedaj, ko je hmelj tako rekoč pred obiranjem. Krivca niso našli in se je prvo razburjenje poglelo vse do časa, ko so kmetje zapregli konje in se z

vozovi odpeljali pred žalsko železniško postajo, kjer so jih čakale obiralke. Tudi Tonač in Gmajnar sta se videla v žalcu. Gmajnar je Tonaču že od daleč zaklical:

»Pozdravljen, Tonač! Na ohcet bi pa že lahko prišel, rogovilež.«

»Ti bom že dal rogovileža. Enkrat sem ti jih že nadeval, pa bo že prilika, da jih dobiš še drugič.«

Gmajnar je zdaj zadel v živo: »Mar zato, ker si mi porezal dvesto sadežev hmelj!«

V Tonaču je znova zavrelo. Vse telo je v jezi drhtelo, trepetalo, da ga ni mogel pomiriti. Odskočil je, pograbil ročico in se zapodil proti Gmajnarju. Se vedno je verjel, da je daleč naokoli nepremagljiv. Ni pa računal, da je skoraj ravna noga precejšnja ovira, da je tudi Gmajnar zrasel v pravega moža, v takega, ki ima trde pesti kot beton. Tonač je zamahnil, Gmajnar pa previdno odskočil.

»Tonač, daj mir, bodi pamenten«, je hotel Gmajnar spor pomiriti, ker se je nabralo na robu ceste kar precej radovednežev, ki bi seveda uživali, če bi se udarila dva, ki v dolini nekaj veljata in tudi postavna in čokata sta kot dva medveda iz Kočevskega Roga. Tonač je mislil, da je prav zdaj pravi čas, da še enkrat dokaže dolincem, kaj so Porentarji in kaj se pravi imeti v žilah vročo vipavsko kri.

»Na!« je zamahnil Tonač, pa je na srečo zgrešil, ker je Gmajnar tako urno skočil, da je še Tonaču v naglici dalo misliti, kako se je ta ubogi Gmajnarček spremenil, kako rad bi se kosal s Porentarji.

»Na!« je zamahnil v drugo in udaril po lojtršni s tako silo, da se je ročica zlomila na dvoje. Ni preostalo drugega, ko da se spoprimega z golimi rokami. Na to pa je Gmajnar tudi čakal. Ko je Tonač stisnil pest in zamahnil, je Gmajnar sunil z desnogo v trebuh, da se je napadalec pri priči upognil. Ta trenutek je Gmajnar hrabro izkoristil. Tudi on je zdaj zamahnil s pestjo, vendar tako močno, da je Tonač padel po tleh in je množica divje zacepetala:

»Mahajek, ne daj se, ne daj!«

Še je skušal Tonač zbrati moči, vendar je imel Gmajnar precej več prednosti. Ko se je Tonač skušal pobrati, se dvigniti in znova preiti v napad, so padale po glavi tako strašne bunke, da je končno Tonač zbit in potolčen obležal na tleh. Morali so ga polivati z vodo, da je prišel k zavesti; konja pa ni bil sposoben voditi. Brž se je ponu-

dil fantič iz vasi, ki je Tonaču pomagal, da je zlezal na voz, potem je prijel za vajeti in zapeljal pred postajo. Tam je na ves glas kričal:

»Obiralke za slavnega Porentarja na tale voz!«

Tonač se je vsaj toliko osvestil, da je zlezal z voza, da ni bil na ogled obiralkam, potem pa jo je po najkrajši poti mahnil v sosednjo vas, si naročil nekaj brizgancev in se pozno ponoči vrnil domov. Med Gmajnarjem in Tonačem pa je še danes smrtno sovraštvo.

Katarinci je bilo hudo, ko je zvedela, kaj se je med Gmajnarjem in Tonačem zgodilo. Zanj je bilo to nekaj strašnega. Dneve in noči je kovala načrte, da se bosta s sinom umaknila, pa naj bo cena še tako visoka. Še posebej zato, ker je Tonač koristil. Tudi on je zdaj zamahzvedel, da je Katarina kuhala na Gmajnarjevi ohceti in jo je že nekajkrat, kadar se je okajen vrnil iz kake vaške gostilne, neusmiljeno premlatil. Enkrat jo je tako stolkel, da je omedlela in da teden dni ni mogla na polje. Lepše življenje je videla v Toneku, ki se je tako lepo razvijal, ki je tako hitro rasel. Enkrat pa je na vsem lepem sklenila:

»Šla bom od tod!«

Prišlo je leto večnih preprirov. Tonač se je ves spremenil, kar naprej je nekaj sitnaril in to največkrat kar vpricho otroka, ki je bil na zunaj cela mama. Najbolj ga je pekilo, ko je sumil, da Katarinca skrivaj hodi h Gmajnarju, k sestri Magdalena.

»Zadavil te bom, zadavil!« je kričal po dvorišču, da je lahko slišal tudi Gmajnar, ki pa se ni dosti zmenil za Tonačevo nerganje. Bil je dober in skrben gospodar, čeprav je Tonač vedel povedati, da ni prinesel k hiši niti toliko, kolikor je za nohtom črnega. Magdalena je bila noseča, precej se ji je že poznalo. Tonaču to ni šlo v glavo:

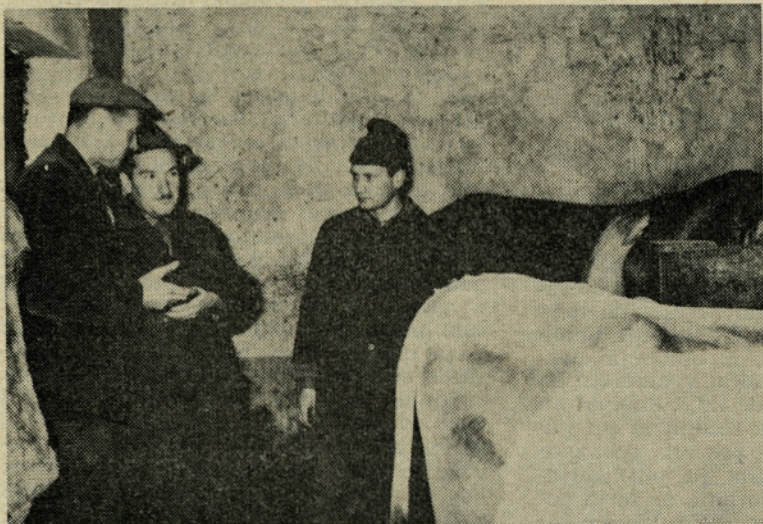
»Zdaj bodo Gmajnarji tod gospodarili. Golazen prekleta!«

Katarinca pa je delala, skrbela za otroka in strašno trpepla. Kako se je potem Tonač začudil, ko je po treh dneh potepanja prišel domov in našel hišo zaklenjeno. Na silo je vdrl v hišo, vendar se mu je zdela tako prazna. Šel je na polje, spraševal pri sosedih — Katarince in otroka nikjer.

»Katarina, Katarina!« se je drl okoli oglov. Vse zastonj, žena se ni oglasila.

(Dalje prihodnjič)

Foto Zapisek

Vodja kooperacijske proizvodnje obrata Celje tovariš Žibret Karel v razgovoru s Podrgajs Antonom in njegovim sinom Jurčkom

Hmeljarski dom v Petrovčah po požaru v zadnjih dneh lanskega novembra

POL STOLEJA JUGOSLOVANSKIH SINDIKATOV

Triindvajsetega aprila bo 50. obletnica jugoslovanskih sindikatov. Proslava bo povezana s 50. obletnico ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ in bo trajala vse leto.

Ta lepi jubilej bodo slovenski sindikati proslavljali s poudarkom na kar najbolj doslednem in učinkovitem izpolnjevanju nalog, ki jih pred nje postavlja sedanost.

V pripravljalnem odboru so ugledi sindikalni delavci s predsednikom republiškega sveta Kropušek Tonetom na čelu.

Kozolec v Dobrni se je sumljivo nagnil. Bo »Gradnja« Zalec odlašala s popravilom do takrat, da se bo podrli?

OBVESTILO O PODALJŠANJU REGISTRACIJE MOTORNIH IN PRIKLOPNIH VOZIL ZA LETO 1969

I.

Po določilih pravilnika o registraciji motornih in priklopnih vozil (Uradni list SFRJ, št. 20/67) so dolžni vsi lastniki motornih in priklopnih vozil (osebni avtomobili, tovorni avtomobili, traktorji, motorna kolesa, mopedi), katerim je do 31. 12. 1968 potekla veljavnost prometnega dovoljenja, podaljšati redno registracijo za leto 1969.

IZ OBČINSKE listnice

II.

Podaljšanje registracije motornih in priklopnih vozil bo opravljal oddelek za splošne zadeve in družbene službe Skupščine občine Zalec v času od 3. 1. 1969 do vključno 31. 1. 1969 vsak dan, razen sobote od 8. do 12. ure in ob sredah od 17. do 19. ure, po naslednjem razporedu:

1. Krajevna skupnost Andraž	
Krajevna skupnost Ponikva	dne 3. 1. 1969
2. Krajevna skupnost Braslovče	dne 6. 1. 1969
3. Krajevna skupnost Galicija	
Krajevna skupnost Vinska gora	dne 7. 1. 1969
4. Krajevna skupnost Gomilsko	
Krajevna skupnost Gotovlje	dne 8. 1. 1969
5. Krajevna skupnost Griže	
Krajevna skupnost Letuš	dne 9. 1. 1969
6. Krajevna skupnost Petrovče	dne 10. 1. 1969
7. Krajevna skupnost Liboje	
Krajevna skupnost Sešče	dne 13. 1. 1969
8. Krajevna skupnost Tabor	
Krajevna skupnost Trnava	dne 14. 1. 1969
9. Krajevna skupnost Prebold	dne 15. 1. 1969
10. Krajevna skupnost Vransko	dne 16. 1. 1969
11. Krajevna skupnost Šempeter	dne 17. 1. 1969
12. Krajevna skupnost Polzela	dne 20. 1. 1969
13. Krajevna skupnost Zalec	dne 21. in 22. 1. 1969
14. Avtoprevoz Šempeter	dne 23. 1. 1969
15. Kmetijski kombinat Zalec	dne 24. in 27. 1. 1969

Za tiste, ki iz opravičenih vzrokov ne bodo mogli podaljšati registracije v rednem času, pa od 28. 1. do 31. 1. 1969.

Registracija motornih in priklopnih vozil bo v prostorih Skupščine občine Zalec, II. nadstropje, soba 54.

Vsa pojasnila in tiskovine v zvezi z podaljšanjem registracije motornih in priklopnih vozil dobijo stranke vsak dan v času registracije v sprejemni pisarni.

III.

Za podaljšanje registracije motornih in priklopnih vozil je potrebno priložiti:

- a) priglasnico, ki mora biti čitljivo napisana;
- b) potrdilo o obveznem tehničnem pregledu, da je ugotovljena brezhibnost vozila;
- c) potrdilo o plačani pristojbini za javne ceste (cestnina);
- d) potrdilo o vplačilu obveznega zavarovanja;
- e) vplačilo komunalne takse;
- f) upravna taksa v znesku 7 din (kolek);
- g) zasebni lastniki tovornih, motornih in priklopnih vozil ter kombi vozil morajo predložiti potrdilo, da so plačali vse zapadle prispevke in davke.

IV.

Podaljšanje registracije je obvezno za tiste lastnike motornih in priklopnih vozil, katerim je veljavnost prometnega dovoljenja potekla 31. 12. 1968.

Pripominjamo, da bomo neregistrirana vozila, za katera se ni v 30 dneh po preteku veljavnosti prometnega dovoljenja zahtevalo podaljšanje registracije, črtali iz evidence registriranih vozil in odvzeli registrske tablice.

ODDELEK ZA SPLOŠNE ZADEVE IN DRUŽBENE SLUŽBE

NESREČA NIKOLI NE POČIVA

PRVA POMOČ V PRIMERU MNOŽIČNIH POŠKODB

Vsako naravno ali drugo nesrečo spremlja večje ali manjše število različnih poškodb. Števila poškodovancev, ki so prizadeti praktično vsi v istem trenutku, pa tudi vrste poškodb in njihovega vpliva na življenje posameznika ne moremo predvideti vnaprej. Moramo pa pred očmi imeti možnost, da se v primerih množične nesreče naenkrat znajdemo v »epidemiji« poškodb, v katerih so lahko prizadeti naši najbližji, sosedi, tovariši na delovnih mestih ali mi sami. Upoštevati moramo, da hujše nesreče ohromijo tudi zdravstveno službo (uničenje zdravstvenih ustanov, poškodbe zdravstvenega kadra, uničene komunikacije itd.), ne glede na to, da so možnosti te službe prilagojene predvsem za potrebe »mirnega« vsakdanjega življenja. Zato nastopi v primerih množičnih nesreč na pomoč posebna pomožna služba — skupine, ki rešujejo ponesrečence in jim dajejo prvo pomoč, evakuirajo prebivalstvo, imajo na skrbi identifikacijo in pokop mrtvih, ukrepajo vse potrebno zoper širjenje nalezljivih bolezni itd.

Kljub temu pa ni mogoče pričakovati, da bo tem skupinam mogoče najti in oskrbeti vse ponesrečence. Poleg tega je lahko odločilen tudi čas, v katerem kdo od poškodovancev dobi vsaj najnujnejšo pomoč.

Samo od znanja, iznajdljivosti in hladnokrvnosti vsakega posameznika, bodisi nepoškodovanega ali laže poškodovanega, ki se znajde v nesreči ob drugih, bo odvisno koliko bo rešenih.

Pri velikem številu poškodb, v naravnih in drugih nesrečah, imamo neštete možnosti: pri rušenjih (potresi, bombni napadi) je med poškodovanci veliko zasutih, stisnjenih, s poškodbami glave in v nezvesti: mnogo poškodovanih z električnim tokom, zastrupljenih z ogljikovim monoksidom; pri požarih veliko opečenih (teh je pri bombnih napadih z atomskim orožjem nad 60 % vseh poškodovancev). Poleg teh jih je mnogo z vidnimi ranami, s hujšimi krvavitvami, s poškodbami notranjih organov itd. Vse poškodbe, čeprav potrebne pomoči, pa niso življenjsko enako nevarne, torej niti pomoči, glede nujnosti, ne enako potrebne. Ločiti moramo vsaj dve skupini poškodb.

A. Poškodbe, pri katerih grozi neposredna smrtna nevarnost, in to bodisi zaradi:

— podaljšane delovanja sile, ki je povzročila poškodbo,

— zastoja v dihanju in delovanju srca, ali pa zaradi

— krvavitve, ki ogroža življenje.

B. Poškodbe, pri katerih ni neposredne smrtno nevarnosti, vendar so posledice lahko pojavijo pozneje (okužba rane in opeklin, komplikacije pri poškodbah kosti in sklepov, okvare posameznih organov itd.).

Poškodovanci prve skupine nujno potrebujejo prvo pomoč, vsaj tisto, ki naj jih obvaruje, da ne umro zaradi izkrvavitve ali zadušitve. Vsaj to nevarnost naj bi znal preprečiti, kdorkoli najde takega poškodovanca.

Za odvrnitev neposredne smrtno nevarnosti pridejo v poštev zvečine le 4 osnovni

ukrepi prve pomoči — dostikrat eno samo kratko dejanje, kratek poseg, ki bo rešil življenje:

1. Zavarovati ponesrečenca in preprečiti nadaljnje škodljivo delovanje vzroka, ki je privedel do poškodbe, posebno pa preprečiti zadušitev.

2. Ustaviti smrtno nevarno krvavitev.

3. Oživljanje ponesrečenca, ki je navidezno mrtve.

4. Zaznamovati mesto, kjer so poškodovanci, in poklicati reševalce.

Prva naloga (dejanje) je zvečine najbolj zahtevna, ker vključuje tudi reševanje. To pa ni enostavno in tudi ne brez nevarnosti, posebno ne v določenih okoliščinah (izpod ruševin, iz območja električnega toka, iz prostora, v katerem se širi strupen plin, iz vode itd.). Reševal bo lahko le, kdor si je na tečajih in pri pouku pridobil znanje za posebne postopke pri reševanju. Velikokrat pa poškodovanec obleži tako, da reševanje ne terja posebnih prijemov: pod manjšim kupom ruševin, na prostem, obvisi na stopnicah ali oboku, obleži na odprtem mestu. Morda ni smrtno nevarno poškodovan, temveč le nezavesten (zaradi poškodbe glave, zadušitve). Takega nujno prenesemo na varen prostor, kjer ga ne ogrožajo ruševine ali kaj podobnega. Najpomembnejši ukrep pri nezavestnem poškodovancu je namestitev v pravi položaj. To je t. i. bočna ali »koma« lega nezavestnega poškodovanca. Če bi poškodovanec obležal na hrbtu, mu jezik, tujki, ostanki hrane, slina, kri ali karkoli drugega lahko zdrkne v dihala, jih zamaši in smrt je neizbežna. Z opisanim položajem smo to nevarnost odstranili. Če poškodovanec obleži na trebuhu, mu ne spreminjamo lege. Največjo napako storimo, če nezavestnega neprevidno prekladamo ali ga nasilno poskušamo izvleči iz objema predmetov, ki pritiskajo nanj, če ga s klicanjem ali s tresenjem glave poskušamo »obuditi«, če ga postavimo v nepravilno lego, prislonimo npr. ob steno ali kako drugače.

Smrt pri hujši krvavitvi nastopi hitro. Kako ustavimo krvavitev?

S prsti ali s pestjo pritisnemo na žilo med rano in srcem, na rano pa položimo prvi povoj, čist robec ali drugo tkanino. Na prvo oblogo damo stisnjen debeljši zvitek vate ali povoja, lahko pa tudi trdo zložen robec in vse skupaj trdno povijemo. Tako smo naredili potrebno kompresijsko obvezo. Le redkokdaj se zgodi, da na ta način ne moremo ustaviti krvavitve. Če je okončina odtrgana ali odrezana, tedaj nekaj cm proč prevežemo rano s trdno prevezo. Po vsem tem poškodovanec ne bo umrl zaradi krvavitve, ker smo to nevarnost odstranili. Med poškodovanci je lahko tudi kdo, ki ne diha in pri katerem ne tipljemo srca oziroma žilnega utripa. Tak poškodovanec je navidezno mrtve. O zanesljivi smrti govorimo lahko šele po daljšem času prenehanja dihanja in delovanja srca, ko se pokažejo še druga znamenja smrti, ali v primerih, ko je poškodba tako obsežna in vidna, da o življenju ne moremo več misliti (zmečkanje glave, zlom vratnih vretenc in podobno). Navidezno mrtvega (zadušitev, poškodba z električnim tokom, utopitev, zastrupi-

tev) lahko rešimo sami, in sicer toliko prej, kolikor prej smo začeli z reševanjem. Najuspešnejše so prve minute po preinitvi dihanja. Izvajamo prijeme oživljanja. Pazi! Ne oživljamo nezavestnega, ki še diha. Pri njem preprečujemo možnost zadušitve. Oživljamo samo navidezno mrtvega, ki ne diha. Najuspešnejše oživljamo z umetnim dihanjem, in to »usta na usta« in »usta no nos« ter z zunanjo masažo srca. Za umetno dihanje morajo biti dihalna pota prosta. Usta očistimo tujkov. Spodnjo čeljust pomaknemo navzgor tako, da pridejo spodnji zobje pred zgornje. Poškodovanec naj leži na trdi podlagi, reševalec pa naj poklekne poleg njega na tla. Z eno roko ga držimo čez čelo in mu glavo potisnemo nazaj, z drugo pa ga držimo za spodnjo čeljust. Če vpihavamo zrak skozi usta, naj roka, ki drži spodnjo čeljust, drži tudi ponesrečenca usta odprta. Roka, s katero držimo čelo, pa hkrati zatiska nos ponesrečenca. Narobe je takrat, ko vpihavamo zrak skozi nos. Globoko zajamemo zrak, se sklonimo nad poškodovanca in mu vpihnemo zrak skozi usta ali skozi nos. Prvih desetkrat vpihnemo hitro zaporedoma, nato pa nadaljujemo v ritmu po kakih 15-krat na minuto. Po vpihavanju se poškodovancu prsni koš dvigne, ko ponehamo, se poleže. Če ponesrečenca preneha biti tudi srce, je zunanja masaža srca ob sočasnem umetnem dihanju edini ukrep, ki mu utegne vrniti življenje. Oseba, ki nam je v pomoč, položi blazinice svoje dlani na spodnjo tretjino prsnice, z desnico pa pritiska na hrbtno stran leve v navpični smeri proti hrbtnici, da se prsni koš vda za nekaj cm, nakar spet popusti. Na opisani način pritisnemo na prsnico po enkrat na sekundo.

Če smo pri poškodovancih, ki so pomoči potrebni storili vsaj ta dejanja, smo storili največ, kar pač moremo v kritičnih trenutkih takoj po nesreči. Če se med našim delom ob poškodovancih že približa ekipa za prvo pomoč, jo pokličemo, prepustimo nadaljnje reševanje in ukrepanje njej. Sami ji lahko še pomagamo ali pa ravnamo tako, kot od nas terjajo druga navodila. Če ekip še dalj časa ni, damo najbližjim ljudem napotilo, da na določeno mesto sporočijo potrebo po prvi pomoči. Sporočiti moramo vsaj najnujnejše podatke: natančno povemo, kje so ponesrečenci in koliko jih je, ter približno opišemo poškodbe. Povemo, česa ne moremo storiti sami in kakšno pomoč potrebujejo. Sami medtem nadaljujemo z opisanimi osnovnimi prijemi prve pomoči ali pa začnemo označevati mesta, kjer so poškodovanci, ki smo jim pomagali, in tisti, katerim sami ne moremo pomagati.

Med poškodovanci imamo v vsaki hujši nesreči (bodisi prometni ali pri potresih, posebno pa pri bombardiranju) tudi večje ali manjše število opečenih. Opekline lahko povzročijo: plamen, pregreti ali razbeljeni, vroči predmeti, »blisk« pri eksploziji atomske bombe, električni tok, in kemične snovi (kisline, lug, fosfor). Po nastanku so opekline lahko dokaj različne, toda za nas so vse — odprte rane. Pri prvi pomoči se oziramo predvsem na njih razsežnost in ne toliko na globino. Opek-

Za lepši moj dom

Smilijo se mi otroci — zlasti predšolski, ki morajo najnežnejša leta svoje mladosti preživljati v blokih in stolpnica, kakršne gradijo danes po novodobnih gradbenih vzorcih. Kot jetniki iz svojih kazenskih celic gledajo v zunanji mestni vrvež.

Starši teh malčkov so povečini zaposleni. Služkinje nimajo, ker je enostavno ni mogoče dobiti, ker njihovi dohodki ne prenesejo takega »luksusa«, ali — žal tudi to ni redko! — ker jim je osebno ugodje važnejše od skrbi za otroka.

Otroških vrtcev je premalo za ves ta drobiž, ki živi v teh novih stanovanjskih soseskah. Tako ti malčki preživljajo svoje detinstvo največje v neprimernih prostorih pri tako imenovanih otroških varovalkah, ki za mesečni honorar prevzemajo v varstvo čisto tudi po več otrok. Tako rešujejo problematiko otroškega varstva družine, kjer sta oče in mati zaposlena. Redki so tisti srečniki, ki imajo pri sebi teto ali babico; te jih rešujejo vsaj materialnih skrbi, dočim ostajajo vprašanja družinske vzgoje še vedno odprta...

Tudi sicer je v teh novodobnih naseljih premalo oskrbljeno za življenje in razvoj teh najmlajših stanovalcev. Igrišča — v kolikor sploh obstojajo — so premajhna, po svoji funkcionalni ureditvi pa ne odgovarjajo načelom tovrstnih objektov.

Tako živijo ti malčki pod stalno kuratelo. Čim pride iz te »aluminijaste« kletke, se želi sprostiti. Toda joj! Na zelenico ne sme! Brž ga pograbi roka spremljevalca in mora kot odrasli mirno hoditi po asfaltnih stezicah.

Te in še mnoge nenavedene »prednosti«, s katerimi se srečujejo stanovalci teh, po velemestnih vzorcih zgrajenih naseljih, so povzročile beg iz mestnega hrupa. Kot gobe po dežju se pojavljajo na podeželju lični domovi. Ljudje beže iz območja dušljivega ozračja in iz oklepov železobetona ter asfalta. Pokrajina med Žalcem in Vojnikom se vidno spreminja.

Razveseljivo je gledati, kako ti novi naseljenci urejajo okolja svojih novih domov. Ni jim žal ne truda ne stroškov. Tekmujejo med seboj, kdo bo imel lepše urejen svoj vrtiček. Žal pa opažamo, da ti ljudje pri vsej svoji požrtvovalnosti mnogo grešijo. Marsikak dinar bi bil koristneje vložen in marsikatero razočaranje bo odpadlo, če bi teh napak ne delali. Zato se je uredništvo lista odločilo, da vam bo v nekaj sledečih sestavnih posredovalo strokovne nasvete anonimnega svetovalca.

Hudinjski

Razmnožujemo okrasne grmovnice sami

Zaželeli smo si grmiček, ki smo ga lani opazovali cvetočega pri sosedu ali v parkovnem nasadu. Pogovorili se bomo, kako si ga sami vzgojimo. Recimo, da nam pri tem ne gre za denar; važnejša je prijetna zavest »sam sem ga vzgojil«, ki je več vredna, kakor tisti denar. Za uvod par besed o načinih razmnoževanja rastja na splošno. Poznamo dva glavna tipa razmnoževanja. Osnovni način je vsekar setev semena; to je tako imenovano spolno ali — učeno povedano — generativno razmnoževanje. Več o tem kasneje. Tokrat nas zanima nespolno ali vegetativno razmnoževanje. Osnovna vrednost tega načina je

odstranimo obleko, toda tako, da jo raztrgamo po šivih ali izrežemo, kjer je opečena površina rane, jo takoj povijemo. To storimo najbolje s posebnim povojem za opekline, če ga imamo slučajno pri roki. Če ne, lahko uporabimo navadne sterilne povoje, ko gre za manjše površine, ali kose sterilne gaze, kadar gre za večje. Zelo priročne so tudi sterilne trikotne rute. Če nimamo pri rokah nobenega sanitetnega materiala, prekrijemo opekline s čisto rjuho ali kako drugo tkanino. Čez tak povoj, ki leži na opeklini, damo papirnato vato, čisto brisačo ali podobno in vse skupaj srednje trdo povijemo. Opečene okončine podložimo z blazinami, s kosi obleke ali s čim drugim, poškodovanca pa zavarujemo. Dajemu mu uživati tekočino, najbolje čaj, limonado, če tega nimamo, pa vodo.

v tem, da vegetativno vzgojena sadika obdrži lastnosti matične rastline, kar pri generativno (tj. s semenjem) vzgojenih rastlinah ni vedno zanesljivo. Za to trditev imamo krepke dokaze v sadjarstvu. Kako enostavno bi mi sadjarili, če bi nam npr. peška kanade dala potomce istih lastnosti.

Pri vegetativnem razmnoževanju poznamo več načinov. Danes si pogledajmo, kako si bomo vzgojili okrasni grmiček z lesnatimi potaknjenci.

V hladni kleti smo si pripravili vodni pesek — mivko. Ob primernem času narežemo enoletne dozorele poganjke z grmička, ki ga želimo vzgojiti. To šibje razrežemo na 10 do 20 cm dolge kose; imenujemo jih *potaknjenci*, ker jih bomo potaknili v zemljo. Pri tem pazimo, da nimamo nad vrhnjim in ne pod spodnjim očesom čepov. Rez naj bo malo poševen, da je rana čim manjša, kajti dolgi čepi in poševne rane ne celijo zanesljivo. Narezane potaknjence povežemo v šope in jih potisnemo vsaj do polovice v vlažno mivko v kleti. Tako spravljani bodo ostali sveži do pomladi, ko jih bomo prenesli na prostu.

Potaknjencev ne režimo pre zgodaj! Po mojih izkušnjah je februar najprimernejši za rez potaknjencev. Pomislimo samo na zimzelene liguster, ki odvrže listje šele pozimi. Če ga bomo nasilno osmukali, bodo nastale tam ranice, kar rastlini gotovo ne more koristiti.

Ko narava spomladi zaživi, bomo prenesli potaknjence na vrt. Na gredi normalne širine 120 cm potaknemo običajno tri vrste v razdalji ca. 15 cm. Manjše bodo razdalje, težja bo naša oskrba čez poletje. Potikamo le v dobro pripravljeno zemljo in sicer malo poševno in toliko globoko, da bo iznad zemlje do 4 cm; vrhnja očesa bodo pogonila mladike, spodnja pa korenice. Če bo nasad skrbno negovan, boste mogli na jesen mlade grmičke že presaditi na stalno mesto.

Za prvi poizkus narežite liguster, tamarisko, forsitijo, ki vam bodo sigurno uspeli. Ob priliki pa si bomo podrobneje ogledali še ostale vrste grmovnic, ki se na ta način uspešno razmnožujejo.

Torej, s korajžo na delo!

Hudinjski

Zimski večeri

Za popestritev prijetnih zimskih večerov za toplo pečjo vam povem težak račun, ki pa v resnici ni prav nič težak.

V družbi me je nekoč vprašal tovariš, kako bi najhitreje izračunal vsoto vseh števil od 1 do 100, in je trdil, da se da zahtevana vsota določiti v pol minute in še prej, ne da bi pri računanju uporabljali učeno matematiko ali mnogo pisnega računanja.

Kako je to mogoče?

Da boste vi dragi bralci,

lahko povprašali druge, vam povem rešitev.

Navadno hoče vsakdo seštevati takole: $1+2+3+4+\dots+5$ itd. Od začetka gre račun res hitro izpod rok. A čim dalje, tem težje! Se bolj težko bi bilo od drugega konca $100+99+98+97$ itd. Temu se izognemo, če pomislimo, da lahko seštevamo tudi po dve števili z nasprotnih koncev, torej $100+1$, $99+2$, $98+3$ itd. Pri tem opazimo, da je vsota vedno 101, torej dobimo 50 enakih vsot po 101, kar da po prav kratkem pismenem ali ustnem računu celotno vsoto števil od 1 do 100, ta pa je 5.050.

(Nadaljevanje z 12. strani)
line so hudo boleče, se lahko hitro okužijo, skozi opečeno površino pa poškodovanec izgublja veliko telesne tekočine (krvne plazme). Prav zato se pri opečenih hitro razvija posebno stanje, ki ga imenujemo šok.

S prvo pomočjo opečenim je zajeto tudi njih reševanje. Gorečega rešimo najlažje tako, da ga povijemo ali prekrijemo z odejo, šotorko, plaščem ali čim podobnim ter ogenj udušimo. Poškodovanec se lahko tudi sam povalja po travi ali pesku in tako pogasi plamen. Nikakor pa gorečemu ne smemo dovoliti, da bi tekal okrog, ker se bo plamen razgorel še huje. Tudi iskanje vode večkrat vzame veliko časa.

Z opečenega praviloma ne slačimo zgorelih oblačil, posebno ne, če so s kožo sprijeta. Le z oparjenih površin lahko včasih

Sicer je nadaljnji postopek (označevanje mesta, klicanje pomoči za prevoz idr.) prav takšen, kot smo ga opisali že pri drugih poškodbah.

To so osnovni ukrepi, ki smo jih dolžni storiti in morda največ, kar sploh lahko storimo kot ljudje v prvih trenutkih po nesreči, naj bo že kakršnekoli vrste. Zelo napačno bi ravnali, če bi se lotili iskanja obvez in obvezovanja prask, oskrbe lažjih poškodb kosti in sklepov, manjših opeklin in drugih poškodb, medtem ko bi v neposredni bližini kdo hudo krvavel in vprico nas tudi izkrvavel, ali pa bi se kdo dušil in celo umrl samo zato, ker ga nismo spravili v pravilno lego.

V prihodnji številki bomo pisali o varnostnih ukrepih ob uporabi atomskega, biološkega in kemičnega orožja.

Po predlogu Kmetijskega kombinata Zalec — obrata Petrovče in skladno s sklepom centralnega delavskega sveta Kmetijskega kombinata Zalec, ki je bil sprejet na seji 23. 11. 1968, se v smislu 10. člena Zakona o prometu z zemljišči in stavbami (Uradni list SFRJ, št. 43/1965) odreja

javna dražba

nepremičnin in gradbenega materiala k. o. Pirešica, k. o. Petrovče, k. o. Gorica, k. o. Levec in k. o. Sv. Jungert, ki so družbena lastnina z zaznambo, da je imetnik pravice uporabe Kmetijski kombinat Zalec.

Predmet javne dražbe so:

I.

Gospodarska zgradba, zidana iz kamna z dvokapno streho, pokrita z opeko, s prizidano hmeljsko sušilnico in leseno šupo, na parceli št. 121/2 stavbišče k. o. Pirešica, s funkcionalnim zemljiščem v izmeri ca. 1250 m² z omejitvijo, da do napeljave javnega vodovoda ostane 1 prostor v jugo-zahodnem delu objekta z vodno črpalko v posesti Kmetijskega kombinata Zalec.

Izključna cena je N-din 37.000 in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

II.

Južni del pritlične iz opeke zidane zgradbe, z dvokapno streho, pokrito z opeko na delu parcele 209 stavbišče k. o. Pirešica s funkcionalnim zemljiščem v izmeri ca. 400 m².

Izključna cena je N-din 10.500 in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

V tej stavbi stanuje Končnik Terezija, upokojenka, Vel. Pirešica, kateri gre po 34. členu Zakona o lastnini na delih stavb (Uradni list SFRJ, št. 43/65) predkupna pravica.

III.

Srednji del pritlične z opeko zidane zgradbe z dvokapno streho, pokrito z opeko na delu parcele 209 stavbišče k. o. Pirešica s funkcionalnim zemljiščem v izmeri ca. 270 m².

Izključna cena je N-din 10.000 in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

IV.

Severni del pritlične, z opeko zidane zgradbe z dvokapno streho, pokrito z opeko na delu parcele št. 209 stavbišče k. o. Pirešica s funkcionalnim zemljiščem v izmeri ca. 540 m².

Izključna cena je N-din 10.200 in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

V.

Gospodarsko poslopje, zidano iz kamna s pristreškom na štiri kozolce na okna, dvokapno streho, pokrito z opeko in dvema betonskima silosima na parceli 121/1 stavbišče k. o. Pirešica s funkcionalnim zemljiščem v izmeri ca. 1.650 m².

Izključna cena je 45.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

VI.

Pritlična lesena šupa, z dvokapno streho, pokrito z opeko, na parceli 121/1 k. o. Pirešica.

Predmet dražbe je samo gradbeni material in je zdražitelj dolžan material odstraniti do 15. 4. 1969 na svoje stroške.

Izključna cena je 1.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

VII.

Leseni kozolec s srednjim trupom na deset kozolčnih oken z dvokapno streho, pokrito z opeko, na parceli 121/1 k. o. Pirešica.

Predmet dražbe je samo gradbeni material in je zdražitelj dolžan material odstraniti do 15. 4. 1969 na svoje stroške.

Izključna cena je 15.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

VIII.

Kozolec na osem oken z dvokapno streho, pokrito z opeko, na parceli št. 96 stavbišče k. o. Pirešica.

Predmet dražbe je samo gradbeni material in je zdražitelj dolžan material odstraniti do 15. 4. 1969 na svoje stroške.

Izključna cena je 8.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

IX.

Gospodarsko poslopje s štiri metre širokim pristreškom na štiri kozolčna okna in dozidano hmeljsko sušilnico z dvokapno streho, pokrito z opeko, na stavbišču št. 82/2 v izmeri 612 m² k. o. Petrovče.

Na podlagi pravomočne odločbe komisije za arondacijo Občine Zalec z dne 17. 7. 1963 št. 462-55/63-3 je ustanovljena služnostna pravica uporabe 1,5 lužnega dela zgoraj opisanega gospodarskega poslopja, tj. uporaba kleti, prostora nad kletjo še na stavbišču št. 82/1 k. o. Petrovče (sedanja lastnika Delakorda Ivan in Stefanija, Dobriša vas št. 11).

Izključna cena je 45.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

X.

Pritlična zidana zgradba, svoj čas mlin, zidan delno iz kamna in delno iz opeke, na parceli 18 k. o. Gorica v približni izmeri 800 m².

Izključna cena je 29.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

XI.

Kozolec z dvokapno streho, pokrito z opeko, na dvanaest kozolčnih oken na parceli 22/1 stavbišče k. o. Gorica.

Predmet dražbe je samo gradbeni material in je zdražitelj dolžan material do 15. 4. 1969 odstraniti na svoje stroške.

Izključna cena je 10.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

XII.

Svinjak, zidan iz opeke, z dvokapno streho, na parceli 1101 k. o. Sv. Jungert.

Predmet dražbe je samo gradbeni material in je zdražitelj dolžan material do 15. 4. 1969 odstraniti na svoje stroške.

Izključna cena je 800 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

XIII.

Leseni kozolec na deset hrastovih stebrih in osem kozolčnih oken z dvokapno streho, pokrito z eternitom. Kozolec stoji na parceli 189 k. o. Sv. Jungert.

Predmet dražbe je samo gradbeni material in je zdražitelj dolžan material do 15. 4. 1969 odstraniti na svoje stroške.

Izključna cena je 5.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

XIV.

Gospodarsko poslopje, zidano iz kamna, z dvokapno streho, pokrito z opeko, šupo in silosom in kozolcem, z dvokapno streho pokrito z opeko. Stavba stoji na parceli 82,515/2, 515/3, 293 in 83 k. o. Levec.

Izključna cena je 70.000 N-din in se objekt izpod te cene ne bo prodal.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za dan

31. 1. 1969 ob 8. uri

v pisarni kmetijskega kombinata Zalec, obrata Petrovče v Petrovčah (Zadružni dom).

Interesenti, ki se želijo udeležiti dražbe, morajo pred potekom dražbe posameznih objektov položiti jamčevino v višini 10 odstotne izključne cene v gotovini ali nevinkulirani vložni knjižici domačega denarnega zavoda.

Zdražitelj je dolžan do 28. 2. 1969 priložiti izkupiček v gotovini na blagajni Kmetijskega kombinata Zalec. Ako zdražitelj ne plača izkupička v pravem času, bo dražbeni objekt na stroške in nevarnost zamudnega zdražitelja prodan na ponovni dražbi.

Zamudni zdražitelj je materialno odgovoren za primanjkljaj na najvišjem ponudniku, ki se pokaže pri ponovni dražbi, nadalje za stroške ponovno dražbe in za vso po njegovi zamudi, povzročeno škodo in to s položenim jamstvom, kakor tudi z vso ostalo svojo imovino.

Ko bo Kmetijski kombinat Zalec sklenil z zdražiteljem pogodbo v skladu z uspehom dražbe, je zdražitelj dolžan plačati razen najvišjega ponudnika še stroške geometrske razmejitve, kupne pogodbe, zemljiško-knjižne izvedbe, kakor tudi vse takse in pristojbine, zlasti tudi davek na promet nepremičnin.

V januarju so razpisane še naslednje javne dražbe

Gradbeni material sadne sušilnice (strešna opeka, zidna opeka, les in kamenje) na parceli 459 k. o. Teharje, ki je družbena lastnina v uporabi KK Zalec.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za

dne 15. 1. 1969 ob 8. uri

v sadni sušilnici na stavbišču 459 k. o. Teharje.

Prometna vrednost gradbenega materiala znaša 700 N-din.

Izključna cena je 700 N-din in se izpod te cene material ne bo prodal.

Prodaja sadne sušilnice, ki stoji na zemljišču pod vl. št. 386 k. o. Ojstriška vas par. št. 392 stavbišče v izmeri 72 m² funkcionalnega zemljišča parcela št. 1770/3 pašnik v izmeri 344 m², ki je družbena lastnina in je imetnik pravice uporabe KK Zalec.

Za izvedbo javne dražbe se odreja narok za dan

25. 1. 1969 ob 8. uri

v pisarni KK Zalec, obrata Tabor v Taboru.

Izključna cena je 19.000 N-din in se izpod te cene ne sme prodati. Interesenti, ki se želijo udeležiti dražbe morajo pred pričetkom dražbe položiti jamčevino 1.900 N-din.

Nepremičnine vl. št. 235 k. o. Lemberg s stavbiščem št. 75/2, ki so družbena lastnina in je imetnik pravice uporabe KK Zalec.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za dan

27. 1. 1969 ob 8. uri

v pisarni KK Zalec — obrata Vonjki v Vojniku.

Izključna cena je 20.000 N-din in je enaka cenilni vrednosti ter se objekt izpod te cene ne bo prodal.

Interesenti, ki se želijo udeležiti dražbe, morajo pred pričetkom poteka dražbe položiti jamčevino 2.000 N-din.

Hiša v Celju, Miklavški hrib št. 12/a na parceli 54 stavbišče v izmeri 137 m² in parcela 189 — travnik v izmeri 723 m² vl. št. 180 k. o. Lisce, ki je družbena lastnina in je imetnik pravice uporabe KK Zalec.

Za izvedbo javne dražbe se odreja narok za dan

28. 1. 1969 ob 8. uri

na obratu KK Zalec — obrat Celje v Celju, Miklošičeva ul. 7, pritličje. Izključna cena je 17.162 N-din in se izpod te cene objekt ne sme prodati. Interesenti, ki se žele udeležiti dražbe, morajo pred pričetkom dražbe položiti jamčevino 1.800 v-din.

V Zalcu, dne 14. 12. 1968

KMETIJSKI KOMBINAT ZALEC

Razgovor s kooperanti

Z vodjo kooperacijske proizvodnje celjskega obrata tovarišem Zibert Karlom sva se odločila obiskati dva kooperanta na njihovem območju. Brskal je po koledarju in komaj našel nekaj prostih uric. Vse zadnje dni decembra bodo razne seje in zbori. Tudi sam sem bil prisoten na nekaterih, pa tudi marsikateri izmed vas, dragi bralci, je bil verjetno navzoč vsaj na eni. Vsebine sestankov, sej in zborov so si ob zaključku starega leta in prehodu v novo leto

podobne: govorimo o delu do sedaj in v prihodnje, o uspehih in neuspehih, o reorganizaciji, kadrovskih spremembah, o betonkah in o dolgoročnih pogodbah s kooperanti... se zahvaljujemo za delo in trud večletnim sodelavcem, ki odhajajo na nova delovna mesta, jih skromno obdarimo in po stari navadi tudi zalijemo.

Cez noč je zapadlo skoraj ped snega in bi najin dogovor s Karlom skoraj padel v vodo. (Nadaljevanje na 15. strani)

(Nadaljevanje s 14. strani)

Le s težavo naju je vlekel fičo po slabo zvoženi cesti in celo še po celnem snegu do Podrgajs Antona v Zagrad 1.

Gospodar se je pravkar odpravljaj s sinom Jurčkom v gozd vlačiti hlodovino in bi se bili skoraj zgrešili.

Omenila sva namen prihoda in oba sta bila voljna pokazati dosuševalno napravo s prevetravanjem in hlev.

»Zelo prav mi je prišla. Slabo vreme ob košnji otave nas ni preveč oviralo. Sedaj, ko je otava suha, se ji malo pozna na barvi. Živina jo je zelo rada, saj je polna drobnega listja, ki pri sušenju na tleh odpade in se porazgubi. Imam tri hektarje travnikov in sem v dogovoru z vašo strokovno službo, da bomo uredili pašno-košni sistem. Sicer imamo kosilnico MOTO, a nameravamo kupiti traktor,« je povedal med ogledom dosuševalne naprave gospodar.

Stopili smo v hlev. V njem stojita dva konja, 5 krav; dve telički in trije bikci pa stojijo v novem prizidku hleva. Tu pa je dejal Jurček: »Hlev bi radi še podaljšali in ga preuredili tako, da bi se lahko čisto preusmerili na molznice. Ker nam je ostalo nekaj zelene mase, sva naredila z očetom začasen korist silos kar sredi dvorišča. V prihodnje pa nameravamo narečiti tak silos poleg hleva.«

Jurček je končal srednjo kmetijsko šolo v Mariboru in je zelo gospodaren in vnet kmetovalec.

»Slišal sem, da imate na območju obrata dva aktivna mladih kmetijskih proizvajalcev in da si enega predsednik Ti,« nagovorim Jurčka.

»Res je. Teren pa si bomo razdelili nekako takole: Košnico, Zagrad, Lisce, Babno, Medlog, Ostrožno, Lava, Dobrova, Lokrovec in Hudinja so naselja iz katerih bo mladina delala v našem aktivu, vsa druga naselja pa spadajo pod aktiv, čigar predsednik je Trobiš Andrej iz Ljubečne. Nas ni veliko, a upamo, da bomo uspeli s sodelovanjem s krajevnimi organizacijami kot so Svoboda, gasilci in drugi.

V programu dela smo zajeli šiviljske in kuharske tečaje zato, ker je po njih največ povpraševanja. Želimo si raznih predavanj in ogledov obratov KK. Zaželjeni so tudi medsebojni obiski kmečke mladine,

saj se med sabo skoraj da ne poznamo. Upam, da bo naše delo kmalu zaživelo in steklo, takrat pa nam bo potrebna tudi skromna denarna pomoč.«

»Kozolec imate tudi nov?«

»Novembra 1966 nam je pogorel. Bil je samo na štiri okna, sedanji pa je na 6. Postavitev me je stala precej truda, zahvalo pa sem dolžan vaščanom, ki so mi pomagali z delnim prispevkom.«

Tako je dejal gospodar, oblekel suknjič, si potegnil na ušesa volneno kapo, stisnil v žep stekleničko »žegnane vode« za odganjanje mraza in poizkal rokavice. Jurček si je med tem oprtal nahrbtnik z malico in pripravil konja.

Mudilo se jima je, saj ju čaka dolga pot gori pod Lisco in celodnevno drvarjenje.

Se kratek razgovor z gospodinjo in prikupno hčerko. Obe sta imeli opraviti s strankami, ki so prihajale po mleko.

V Zgornji Hudinji sva obiskala Planinškovo kmetijo. Komaj sva vdela na dvorišče. Gospodinja nama je pokazala lepo opremljeno in čisto mlekarico in hlev z osmimi lepimi sivkami.

Škoda, da ni bilo gospodarja Franca doma. On bi nam lahko povedal, kot član centralnega sveta kooperantov in član upravnega odbora in obratnega DS, kaj več o svojem delu.

Sosed Turnšek Anton ima v hlevu 7 krav sivorjave pasme. Oba prodana strankam dnevno okrog 100 litrov mleka. Kadar pa so krave po telitvi, da dnevno toliko mleka eden sam. Zato je njuna težnja, da bi obrat Mleko ustanovil pri enem od njih zbiralnico za mleko, ker je sedanja predeleč. Planinšek in Turnšek sta vzorna hmeljarja. Če ne bo ovira nova cesta, si bosta zgradila enohektarsko žičnico.

Na poti domov mi je Karel govoril o devetih zbiralnicah. Toliko jih je na območju obrata Celje. Vse so zbrale v letu 1968 okrog pol milijona litrov mleka. Pravi, da bi ga lahko odkupili še vsaj 150.000 litrov, če bi bila boljše organizirana odkupna mreža.

Ob vstopu v novo leto želi vam vsem, drage bralke in bralci, obilo sreče, zdravja, zadovoljstva, uspehov in sodelovanja

urednik

Za smek

POLICISTOVO POROČILO

»Na svojem obhodu po parku sem se ob 20.30 ustavil pred nekim grmom. Nenadoma sem dobil močan udarec s kolom po glavi. Po zvenu sodeč je bil kol hrastov.«

NEDOKONČAN KOLOKVIJ

Profesor: »Ali veste kaj je kolokvij?«

Slušatelj: »Kolokvij je, če se pogovarjata dva pametna.«

Profesor: »Kaj pa, če je eden zabit?«

Slušatelj: »Potem pametni vzame plašč in klobuk ter gre.« — In je šel.

NAŠ ČAS

Žena (zelo zaposlenemu možu): »Ubogi otroci! Zjutraj, ko odideš, so še v postelji, in zvečer, ko prideš, so že v postelji! Pošlji jim vsaj tu pa tam kakšno razglednico.«

NOVOLETNA

Sredi noči so poklicali zdravnika. Pregledal je bolnika in ga vprašal:

»Ste že naredili testament?«

»Ne. Je tako slabo?«

»Tako pokličite sorodnike in advokata!«

»Pa moram res že umreti?«

»Ne. Samo nočem biti edini, ki ste ga sredi noči odtrgali od družbe ali vrgli iz tople postelje!«

OGLAS

Prodajam 1.200 din generalno popravljeno Holder črpalko s Sachs motorjem, primerno za škropljenje hmelja in sadovnjakov.

Ribisel Bogomir
Ljubljana,
Gornji trg 30

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem sodelavcem iz maloprodaje, ki so me presenetili z denarno pomočjo z namenom, da bi čimprej okreval zaradi nesreče, ki me je doletela spomladi letos.

Vsem sodelavcem v maloprodaji, kot v obratu, želim srečno, zadovoljno in uspehov polno novo leto 1969.

Uloga Anton
sekač
Obrat Mesnine Celje

IMENA MESECEV JANUAR — PROSINEC — LEDNIK

Ime je dobil po rimskem bogu in varuhu vseh vrat Janusu, »bogu vseh vhodov in začetkov«, bogu jutra, čigar glavni praznik je Novo leto. Ker Janus v prostornem in časovnem pomenu stoji na pragu, ga kot božanstvo, ki gleda naprej in nazaj, upodablja z dvojnim obrazom.

Ta mesec je rimski kralj Numa Pompilius (715—674 pred našim štetjem) vpeljal v starorimski koledar.

Ljudske napovedi

Toplota v prosincu in vlaga zimi v svečanu na noge pomagata.

Makarij jasen in meglen naznanja prav tako jesen.

IZREKI

Karkoli delaš, delaj previdno in glej na konec.

Na svetu ni človeka, ki bi ustregel vsem ljudem.

Ta čudni mali svet

LJUBLJANA — V dneh od 9. do 11. decembra je bil v dvorani A gospodarskega razstavišča VI. kongres Zveze komunistov Slovenije.

BRUSELJ — V majhnem belgijskem mestu Dolhain je policija razgnala okoli 400 kmetov s solzicem zato, ker so protestirali zaradi prenizkih cen mleka. Demonstranti so mleko iz mlekarne zlili na cesto, maslo pa so metali v reko Vesdre.

CELJE — Cinkarna je sklenila, da bo 300 kmetom oškodovancem izplačala za 1967. leto 50 odstotkov prejšnje vsote, za lani in letos pa le 25 odstotkov zaradi novih očiščevalnih naprav. Oškodovanci se bodo verjetno pritožili.

ZALEC — V spomin in ob 50-letnici Cankarjeve smrti so bile v decembru razne spominske svečano-sti.

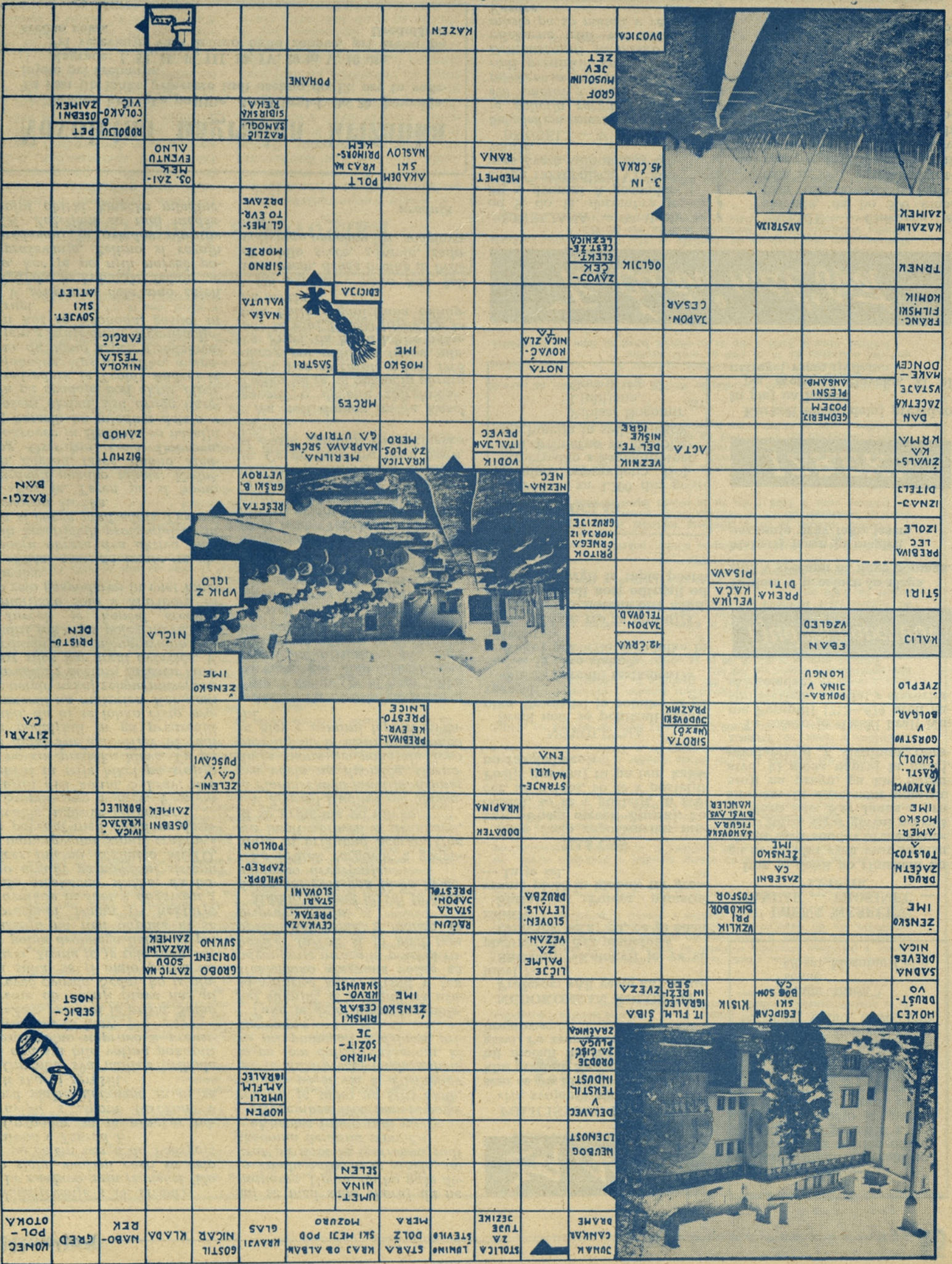
Novoletna nagradna križanka

Rešitev križanke pošljite, dragi bralci, do 20. januarja. Ta dan jih lahko prinesete tudi osebno do 12. ure in sodelujete pri žrebanju.

Nagrade: I. 50, II. 40, III. 30, IV. 20 in V. 10 din.

Pri reševanju vam želimo obilo zabave, pri žrebu pa srečno roko.

Uredništvo

Hmeljar

1969/1

PRILOGA HMELJARJA

«Hmeljar» izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge, dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišei »Celjski tisk« Celje.

Tone WAGNER, dipl. ing. agr.:

Pomen in problematika pridelovanja sadilnega materiala

V decembru 1968. leta, je bil na Inštitutu za hmeljarstvo Zalec, sestanek pridelovalcev hmeljnega sadilnega materiala.

Na njem smo obravnavali naslednje probleme:

1. Pomen in problematika pridelovanja sadilnega materiala.

2. Pridelovanje in kontrola sadilnega materiala.

3. Oskrba matičnih nasadov in pridelovanje ukoreninjenecv.

Smatramo, da je obravnavani material zanimiv za vsakega hmeljarja in ga v Hmeljarju objavljamo.

Uspeh v hmeljarski proizvodnji, je odvisen od mnogih dejavnikov. Na grobo jih delimo v prirodne, biološke, proizvodne in ekonomske. Vsak od njih mora biti v optimumu, če želimo doseči največji uspeh proizvodnje. Konstelacija teh dejavnikov se z razvojem hmeljarstva in z vključevanjem novih dejavnikov spreminja. Nekateri od njih, ki so bili nekoč bistveni, izgubljajo na svojem pomenu, a pojavljajo se novi. Nekoč neznani herbicidi dobivajo na svojem pomenu, a mnogi ukrepi iz agrotehnike, kot način rezi ali količina gnojil, izgubljajo vpliv na uspešnost proizvodnje. Pomen poedinah dejavnikov proizvodnje je drugačen, če se pojavi neka bolezen ali škodljivec ali če gojimo drugo sorto. Pomen poedinah dejavnikov je tudi različen v različnih ekoloških pogojih itd.

Specifičnost hmeljarske proizvodnje je hmeljna rastlina, ki ima v določenih ekoloških pogojih odvisno od sorte posebne biološke in proizvodne karakteristike. Pomen hmeljne rastline in njenega potenciala tako plastičnosti na ekološke razmere, bolezni in škodljivci, kot tudi kvantitete in kvalitete pridelka, se je v okviru ekološko-biološkega kompleksa skozi proces intenziviranja proizvodnje v svetu in pri nas, vedno večal. Rdeča nit intenziviranja proizvodnje hmelja je zmanjševanje proizvodnih stroškov. Ti so odvisni od sistema proizvodnje, to je od osnovnega koncepta tehnologije.

Biološka karakteristika hmeljne rastline je važna za osnovni koncept tehnologije. Hmeljna rastlina je večletna ovijalka. To odreja, da se mora rastlina gojiti na opori in da se vsako leto ponavlja letni razvojni cikel rastline: od vznika do tehnične in fiziološke zrelosti ter zimskega mirovanja. Ekonomičnost proizvodnje zavisi od proizvodnega in življenjskega potenciala poedinke.

Raziskovanja tehnologije proizvodnje so dokazala, da so stroški proizvodnje odvisni od števila rastlin na proizvodno po-

vršino. Star način proizvodnje je danes drag zaradi obilice ročnega dela. Uvajanje mehanizacije, ki je bistvena pri pocenitvi proizvodnje in obvladanju proizvodnega procesa na sodoben način, pa zahteva manjše število rastlin na enoto površine, to je večje medvrstne razdalje. Proizvodni potencial rastline in ukrepi, s katerimi lahko dvignemo uspeh proizvodnje na nivo, ki je potreben, lahko kompenzirata negativni vpliv manjšega števila rastlin. Sodobna proizvodnja hmelja se odvija na žični opori in ta omogoča različne sisteme napeljave. Bistvena ugotovitev pri raziskovanju kompenzacije manjšega števila rastlin je, da je proizvodnost hmeljne površine v določenih mejah bolj odvisna od števila trt kot pa od števila rastlin. S tem, da povečamo razdaljo med vrstami, moramo napeljati več trt od rastline, seveda po določenem sistemu in pravilih agrotehnike, ki upoštevajo biološke lastnosti in proizvodni potencial rastline. Pomen hmeljne rastline je v kompleksu proizvodnih dejavnikov vedno večji; saj če zmanjšamo število rastlin na hektar, to sami priznavamo. Zato pa moramo po drugi strani skrbeti, da bo hmeljna rastlina odgovarjala s svojim biološkim potencialom postavljenim zahtevam tehnologije.

Savinjski golding je žlahtna sorta, s srednjim časom dozorevanja in srednjo plastičnostjo na vremenske in talne pogoje. V hmeljiščih opazimo, da je njegova življenjska doba relativno kratka, saj povprečno traja le 10 let. V tem času pa se pokaže odvisno od čvrstosti nasada, vremenskih in talnih razmer, prej ali slej neizenačenost v nasadu; pojavijo se prazna mesta in slabše rodne rastline. Ta neizenačenost nasada vpliva na manjši pridelek in slabšo kvaliteto. Odmiranje rastlin v rodni hmeljiščih je pri nas predvsem posledica slabih pedofizikalnih pogojev in mehaničnih poškodb. Manj vplivajo bolezni in škodljivci.

Izenačenost nasada je odvisna od izenačenosti v prvem letu in čvrstine prvoletnika. Kakšen bo prvoletni nasad pa je odvisno od ekoloških pogojev, sadilnega materiala, postopka in časa sajenja. Vsekakor pa so sadilni material in zasnova nasada osnovnega pomena na pridelek, izenačenost nasada in življenjsko dobo. Od prvoletnika, njegove izenačenosti in pridelka zavisi pridelek v nadaljnjih letih. Praksa je dokazala in še dokazuje, da v prvem letu storjene napake ne moremo zlahka popraviti; prazna mesta dosajati v starem nasadu ne daje popolnega uspeha. Izenačenost nasada merimo po odstotku praznih mest in odstotku negativnih rastlin. Negativne rastline so rastline s tanko trto,

z nezadostnim številom trt na vodilo, so šibke in slabo rodne. V proizvodnih nasadih pogosto srečujemo tudi 3 do 5 % praznih mest in preko 10 % negativnih rastlin. Če upoštevamo, da nam negativne rastline dajejo le $\frac{1}{3}$ ali celo manj pridelka kot polno rodne rastline, si lahko izračunamo, za koliko smo oškodovani na pridelku pri istih proizvodnih stroških. Priznavalna služba Inštituta za hmeljarstvo je skrbela za priznan sadilni material že od leta 1959.

Tabela 1: Pokazatelji neizenačenosti v priznanih hmeljiščih:

Leto	% negativnih rastlin	% praznih mest
1960	17	—
1961	11	2,2
1962	15	1,7
1963	11	—
1964	7	—
1967	6	1,6

Iz tabele št. 1 vidimo, da je odstotek negativnih rastlin in praznih mest v priznanih hmeljiščih precej manjši, kot v široki praksi. Za priznavanje jemljemo le najboljše in najbolj izenačene nasade. Vidimo tudi, da se je odstotek negativnih rastlin z leti občutno zmanjšal v priznanih hmeljiščih. Mislimo, da je tudi v ostalih hmeljiščih slika z leti boljša, da je izenačenost nasadov večja, kakor je bila pred leti. Tudi pojav praznih mest je merilo izenačenosti nasada. Tudi teh v priznanih hmeljiščih ni toliko kot v povprečnih nasadih.

Pridelovanje sadilnega materiala v hmeljarstvu ima nekatere specifičnosti. V hmeljarstvu dobimo lahko sadilni material v hmeljišču ali pa v posebnih nasadih — razmnoževališčih, kjer ukoreninimo sadike. To so ukorenišča. Sistem preskrbe s sadilnim materialom je odvisen od posebnosti rastline. Rastlina je večletna in se vegetativno razmnožuje. Sadike lahko pridobivamo vsako leto. Koeficient razmnoževanja je majhen, zato potrebujemo večjo površino za razmnoževanje, kot pri nekaterih drugih kmetijskih rastlinah. Prav te specifičnosti pa nam dajo nekatere ugodnosti in težave, pri zagotavljanju kakovostnega sadilnega materiala.

Vegetativno razmnoževanje omogoča, da prenesemo iste biološke in gospodarske lastnosti na potomce, po drugi strani pa ta način razmnoževanja slabi biološko in gospodarsko vrednost rastline. Če temu dodamo še vpliv tal in klime ter intenzivnih agrotehničnih ukrepov, prihaja do postopnega slabenja in staranja rastlin. Po-

edine sorte so na to različno občutljive, pri nekaterih opažamo le znižanje rodnosti in slabšanje kvalitete, pri drugih pa mnogo akutnejše, bolezenske pojave (viroze). Zato je v hmeljarstvu zelo pomembna skrb nad izvorom in kakovostjo sadilnega materiala, zato je nujna organizacija proizvodnje zdravega in kvalitetnega sadilnega materiala. Mali koeficient razmnoževanja določa površino, na kateri opravljamo kontrolo nad proizvodnjo sadilnega materiala. Mali koeficient razmnoževanja tudi otežkoča hitro uvajanje novih sort.

Vsi ti dejavniki nas iz gospodarskih vzrokov silijo v organizirano proizvodnjo sadilnega materiala pod strokovno kontrolo, v odbiro in priznavanje matičnih rastlin. Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu je samoiniciativno začel skrb nad stalnim pridelovanjem sadilnega materiala že leta 1959. Pozneje je kontrola nad sadilnim materialom prišla pod komisijo za priznavanje posevkov pri Republiškem sekretariatu za kmetijstvo. V zadnjem času pa se ta služba organizira pod vodstvom Republiškega sekretariata za gospodarstvo in podvzema ostrejšje in konkretnije naloge.

V tabeli št. 2 prikazujemo površine prijavljenih in priznanih hmeljišč po posameznih proizvodnih hmeljarskih področjih v SRS za obdobje 1959—1968.

Dragica KRALJ, dipl. ing. agr.:

Pridelovanje hmeljnega sadilnega materiala v luči novih predpisov

Pridelovanje hmeljnega sadilnega materiala smo morali prilagoditi predpisu, ki narekuje določene pogoje za vse pridelovalce.

Predpis določa, da se sme ukvarjati s pridelovanjem sadilnega materiala **delovna organizacija**, ki izpolnjuje določene pogoje glede objektov, opreme in strokovnega kadra ter če izpolnjuje splošne pogoje za trgovsko dejavnost. Delovna organizacija mora imeti zagotovljen **reprodukcijski material** in sicer hmeljišča, ki so bila posajena s priznanimi sadikami. Imeti mora tudi **vodjo proizvodnje**, ki ima primerno strokovno izobrazbo. Zahteva se visoka ali višja strokovna izobrazba s tri-letno prakso v kmetijski stroki, ali srednja izobrazba s pet-letno prakso v isti stroki.

Delovna organizacija si mora tudi priskrbeti **strokovno službo**, ki bo izvajala kontrolo nad pridelovanjem sadilnega materiala. Če organizacija nima primerne strokovnjaka, ki mora po predpisu imeti visoko ali višjo šolsko izobrazbo in pet let prakse v hmeljarstvu, lahko organizira skupno strokovno službo z drugo delovno organizacijo, ki izpolnjuje za to predpisane pogoje.

Šele sedaj se delovna organizacija lahko vpiše v **register pridelovalcev sadilnega materiala**, mora pa predložiti dokaze, da izpolnjuje zahtevane pogoje. Register o pridelovalcih sadilnega materiala vodi Republiški sekretariat za gospodarstvo, ki v Uradnem listu objavi seznam delovnih organizacij, ki so registrirane za pridelovanje sadilnega materiala, in seznam delovnih organizacij, ki so usposobljene za opravljanje strokovne kontrole nad pridelovanjem sadilnega materiala.

Proizvajalec mora voditi **evidenco** nad pridelovanjem sadilnega materiala, kjer

Tabela 2: Površine matičnih hmeljišč v SRS od 1959—1968.

Leto	Prijavljeno ha	Priznano ha	Družbeni	Privatni	Celje	Maribor	Novo mesto
1959	34	31	31	—	25	4	2
1960	52	39	35	4	34	4	1
1961	53	52	49	3	47	4	1
1962	91	78	78	—	63	6	9
1963	165	151	151	—	116	26	9
1964	223	218	218	—	195	14	9
1965	128	122	122	—	99	23	—
1966	248	223	220	3	177	44	2
1967	230	228	187	41	188	37	3
1968	298	289	224	65	236	48	5

Iz nje vidimo, da se je površina priznanih hmeljišč z leti močno povečala. V zadnjih dveh letih je poleg družbenega sektorja tudi privatni sektor zastopan v pridelovanju priznanih sadik. Površina priznanih hmeljišč v zadnjih letih znaša približno $\frac{1}{10}$ proizvodnih površin hmelja v SRS. Poleg priznanih matičnih nasadov pa se je precej razširila tudi površina uko-

renišč. Vedno bolj ugotavljamo tudi pomen ukorenitšč, v proizvodnji savinjskega goldinga (važen za pridelek in izenačenost nasada).

Priznavanje hmeljišč omogoča, da se obvarujemo vseh negativnih posledic vegetativnega razmnoževanja, da si zagotovimo sadilni material najboljše kakovosti in da bomo s postavitvijo čvrste organizacije pridelovanja sadilnega materiala sposobni v bodoče razmnoževati tudi nove sorte.

Sadilni material mora odgovarjati postavljenim normam. V hmeljarstvu ločimo z ozirom na postopek pridelovanja dve kategoriji sadilnega materiala: sadike in ukoreninjenke. Od vigorja sorte je odvisna pomembnost vzgoje ukoreninjenec. Pri savinjskem goldingu so ukoreninjeneci pomembni ne le za dosajanje praznih mest v stalnem nasadu, temveč tudi za nove nasade. Njih ekonomska upravičenost se je pokazala v zadnjih letih. Pridelovanje ukoreninjenec zahteva posebno tehnologijo, katero Inštitut za hmeljarstvo tudi stalno spreminja ter dopolnjuje z novimi ukrepi. Tudi z vzgojo novih sort in njih razširitev bo pridelovanje ukoreninjenec ostalo pomembno in morda celo zahtevnejše zaradi hitrega razmnoževanja. Seveda pa bodo med novimi sortami tudi take, ki imajo močnejši vigor in zato je vzgoja ukoreninjenec pri takih sortah manj pomembna.

Pridelovanje in priznavanje sadilnega materiala v hmeljarstvu je iz obdobja, ko je to delo vodila in opravljala samoiniciativno le strokovna in svetovalna služba Inštituta za hmeljarstvo, že prešlo v obdobje, ko je to delo obvezno in uzakonjeno. Prav v zadnjem času smo dobili nove predpise na področju strokovne kontrole in priznavanja hmeljnega sadilnega materiala, ki bodo omogočili, da bo delo uspešnejše kot je bilo dosedaj.

kovna služba s pregledom materiala med vegetacijo.

Agrotehnične ukrepe in ukrepe za nego sadilnega materiala, ugotavlja s pregledom zemljišča, na katerem se prideluje sadilni material in s pregledom sadilnega materiala, katerega pridelava je v teku.

Da lahko strokovna služba ugotavlja te predpisane pogoje za odbiro matičnih rastlin in priznavanje sadilnega materiala, mora pregledati **matične rastline dvakrat letno** v prisotnosti proizvajalca. O opravljenem pregledu se sestavi **zapisnik o strokovni kontroli** nad pridelovanjem kmetijskega sadilnega materiala. Zapisnik podpisata pooblaščen strokovna oseba, ki je opravila kontrolo in pridelovalec sadilnega materiala. En izvod obdrži strokovna služba, drug izvod dobi pridelovalec, tretji izvod pa pooblaščen organizacija, ki odbira in priznava matične rastline.

Prvi pregled mora pridelovalec opraviti do 15. junija, pred prvim priznavanjem, drugi pregled pa do 15. julija, pred drugim priznavanjem.

Strokovna služba izda tudi **potrdilo o sortni čistosti sadilnega materiala** na osnovi obeh zapisnikov in tretjega potrdila o priznavanju sadilnega materiala, ki izda pooblaščen organizacija, ko dobi proizvajalec potrdilo o sortni čistosti, lahko izda deklaracijo, ki jo priloži fakturi ob priliki prodaje sadilnega materiala.

Matične rastline odbirajo in priznavajo strokovne delovne organizacije, ki jih določijo republiški sekretar za gospodarstvo, ki predpiše tudi način odbiranja in priznavanja reprodukcijskega materiala od matičnih rastlin. Za odbiranje in priznavanje matičnih rastlin za hmeljarsko proizvodnjo je določen Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu (Ur. list 18/XXV).

Stanje in splošen videz vegetativnega razvoja sadilnega materiala ugotavlja stro-

Pooblaščen organizacija odbira in priznava matične hmeljne rastline za pridelovanje sadilnega materiala po sodobnih strokovnih načelih tako, da je čim bolj zagotovljena uporabnost matičnih rastlin v gospodarskem in biološkem pogledu. Pooblaščen organizacija odbira in priznava matične rastline na **zahtevo delovne organizacije**, ki prideluje sadilni material in to samo matične rastline v hmeljiščih, ki jih je proizvajalec prijavil pooblaščen organizaciji do 15. maja. V poštev pridejo hmeljišča, ki **niso mlajša kot dve leti in ne starejša kot deset let** in ustrezajo naslednjim pogojem:

1. da so rastline v hmeljišču glede na rast izenačene,
2. da nasad nima več kot 0,3 % rastlin okuženih z virusi; ob pregledu se morajo te in druge bolne rastline odstraniti, no-

bena rastlina ne sme biti oveta (verticilij).

Pooblaščen organizacija pregleda **vsako leto sredi junija** na osnovi zapisnika strokovne kontrole, če izpolnjuje hmeljišče, v katerem se rastline odbirajo, predpisane pogoje. Hmeljišče, ki izpolnjuje pogoje, se **prizna kot sposobno za nadaljnje opazovanje**.

Na osnovi drugega zapisnika o strokovni kontroli, pregleda pooblaščen organizacija hmeljišče, **vsako leto konec julija**, pri tem ugotavlja, če rastline odgovarjajo pogojem za prvi pregled (viroze) in če so sortno čiste. Primerov tujih tipov, neplodne rastline in rastline z drugimi degenerativnimi pojavi je treba takoj odstraniti.

Po drugem pregledu se **hmeljišče prizna kot nasad za odbiranje in priznavanje matičnih hmeljnih rastlin**, če odstotek praznih mest ni večji kot 5, če odstotek

priznanih — pozitivnih rastlin ni manjši kot 80 in če tujih sort v starih nasadih ni več kot 0,1 %, v drugoletnih nasadih pa ne več kot 0,5 %.

Ob tretjem pregledu ugotovi pooblaščen organizacija, katere hmeljne rastline se priznava kot matične, oziroma pregleda sadike, če odgovarjajo kakovostnim normam. Pri tem **izda potrdilo o tretjem priznavanju**, na podlagi katerega lahko izda strokovna služba potrdilo o sortni čistosti kmetijskega sadilnega materiala.

Ukoreninjati je dovoljeno samo priznane sadike, ukoreninjenja zato pooblaščen organizacija ne priznava več, so pa obvezno pod strokovno kontrolo, ki izvaja preglede, vodi zapisnike in izda ob prodaji potrdilo o sortni čistosti kmetijskega sadilnega materiala.

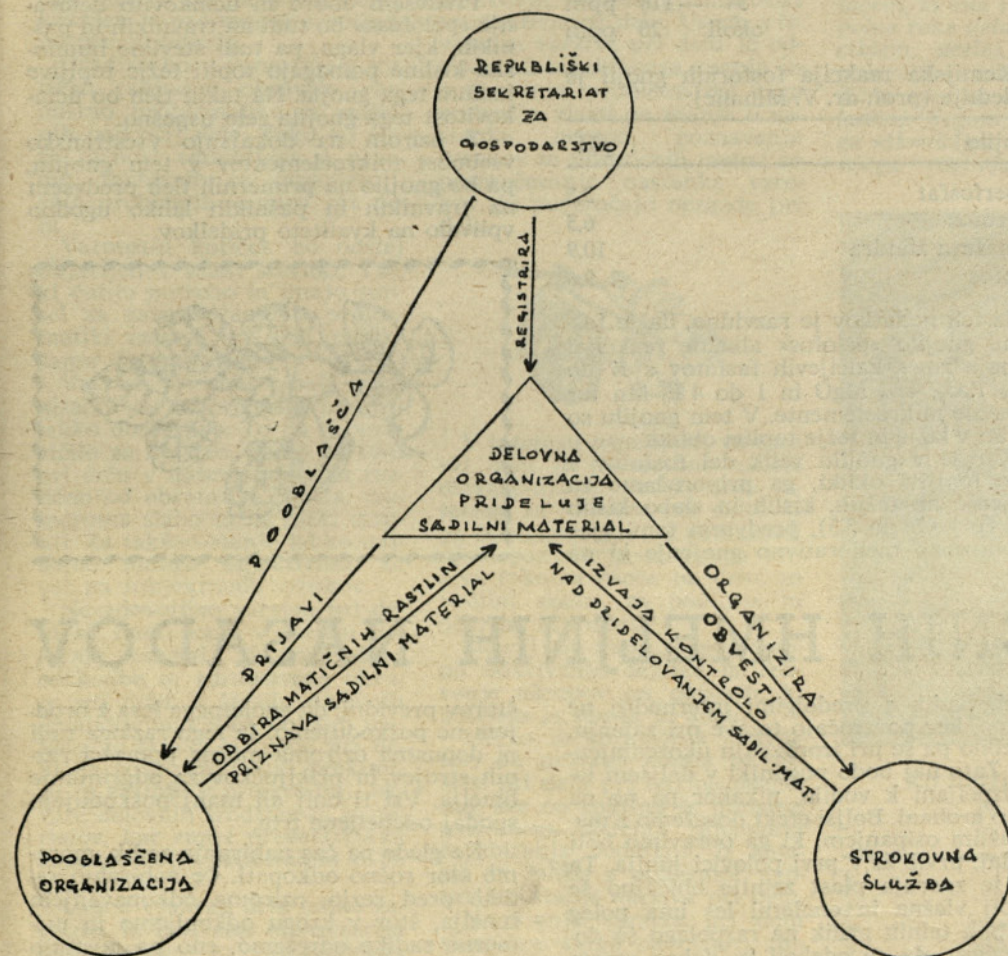
Norme za hmeljni sadilni material predpisujejo, da mora biti sadika popolnoma zdrava, z dvema paroma lepo razvitih očes. Dolga mora biti 10 do 20 cm (bački hmelj!) in debela 15 do 20 mm. Spodnji del mora biti odrezan ravno in gladko, zgornji pa poševno in gladko.

Ukoreninjenci morajo biti zdravi, nepoškodovani, z dobro razvitim koreninskim sistemom. Imeti mora 3 do 4 glavne korenine, dolge 15 do 20 cm. Poleg glavnih korenin mora imeti tudi mnogo tanjših koreninic. Enoletni les mora imeti dve vrsti očes, biti zdrav in nepoškodovan.

Predpisane so sankcije, s katerimi se kaznuje delovna organizacija ali druga pravna oseba:

- če pridelava sadilni material, ne da bi bila vpisana v register pridelovalcev sadilnega materiala;
- če uporabi za pridelavo sadilnega materiala reprodukcijski material, ki ne ustreza pogojem;
- če izda potrdilo o sortni čistosti oziroma za poreklo za sadilni material, ki ne ustreza pogojem;
- če se ukvarja s prometom sadilnega materiala, ne da bi izpolnjevala predpisane pogoje;
- če da v promet ali deklarira sorten, selekcioniran, oziroma normalen sadilni material, za katerega nima potrdila o sortni čistosti oziroma poreklu;
- če da v promet ali porabi zase sadilni material, ki ne ustreza predpisani kakovosti in drugim predpisanim pogojem, ali da v promet sadilni material, ki ne ustreza v deklaraciji označeni kakovosti;
- če da v promet sadilni material, nima predpisane deklaracije, ali ni plombiran;
- če delovna organizacija ne vodi evidence.

Denarne kazni so za gospodarsko organizacijo od 50.000 din navzdol, za odgovorno osebo pa od 10.000 din navzdol.

Postopek pridelovanja priznanega sadilnega materiala.

*Srečno in uspešno novo leto 1969 želita
hmeljarjem in poslovnim partnerjem*

**INŠTITUT ZA HMELJARSTVO
IN HMELJNA KOMISIJA**

Za katere vrste tal je pelofos najprimernejše gnojilo

Za gnojenje nimamo velike izbire fosfornih gnojil, predvsem za založno gnojenje in za tla, kjer je reakcija tal slabo kislila ali celo nevtralna. Zato je prav, da se podrobneje seznanimo z gnojilom »pelofos«, ki ga v zadnjih letih proizvaja tovarna »Radonja« v Sisku.

Tehnološki postopek, pelofosa je osnovan na predelavi surovih fosfatov in odpadnih produktov drozge iz Simens-Martinov peči železarn. Surovi fosfati, so sestavni del tega gnojila in so fino mleti. Tem surovim fosfatom je primešan še del drozge iz železarn.

Kemijske lastnosti pelofosa v primerjavi s tomaževo žlindra so naslednje (prof. dr. V. Mihalič):

	Pelofos sestavni elementi v %	Tomaževa žlindra v %
P ₂ O ₅ celokupni	18,43	17,40
P ₂ O ₅ topljiv v 2 % limonski kislini	18,13	15,60
SiO ₂	10,69	8,70
Fe ₂ O ₃	4,14	16,0
Al ₂ O ₃	0,50	1,80
CaO	44,65	47,40
MgO	5,74	2,40
Mn	4,07	5,1
SO ₃	1,64	17,4

Vsebinska mikroelementov v »pelofosu« po podatkih prof. dr. Jelke Anič:

Sestavni elementi	Pelofos
MgO	4,5 — 6,3 %
So ₃	3,8 %
Mn	2,4 — 4,5 %
Cu	40 — 6,5 ppm
Mo	6 — 12 ppm
Zn	54 — 110 ppm
B	okoli 20 ppm

Kemijska reakcija fosfornih gnojil je naslednja (prof. dr. V. Mihalič):

Gnojilo	pH
Superfosfat	2,5
Mikrofos	6,5
Tomaževa žlindra	10,9
Pelofos	9,6

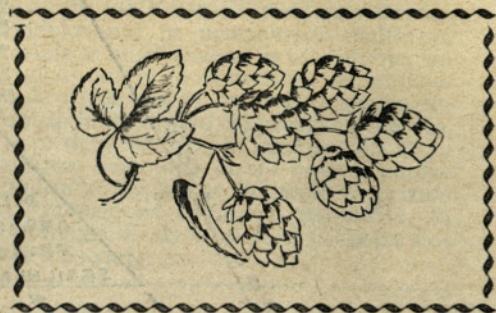
Iz teh podatkov je razvidno, da je fosforno gnojilo »pelofos« alkalne reakcije; vsebuje zmes kalcijevih fosfatov s 17 do 18 % P₂O₅, 4 % MgO in 1 do 4 % Mn ter še ostale mikroelemente. V tem gnojilu so fosfati v lažje in težje toplivi obliki.

Ker je v gnojilu velik del fosfatov v težje topljivi obliki, ga priporočamo za gnojenje na težjih, kisljih in slabo kisljih tleh (pH 4,5 do 5,5), predvsem tam, kjer je potrebno meliorativno gnojenje in na

njihvah pred temeljno jesensko obdelavo. Priporočljivo je na kisljih rjavih tleh, na psevdoglejenih in oglejenih tleh za založno gnojenje predvsem pri pripravi zemlje za obnovo novih nasadov (sadovnjakov in ponekod hmeljišč). Priporočamo ga tudi pri premeni travnikov v njive, posebno še na tleh, kjer so še neurejene vodno-zračne razmere in so potrebne še delne hidromelioracije. Taka tla so kislja, navadno tudi slabo oskrbljena s fosfati. Za ta tla je gnojilo zelo primerno.

Predvsem dobro in učinkovito delovanje »pelofosa« bo tudi na travnikih in pašnikih, kjer vloga, pa tudi številne huminske kisline pomagajo topiti težje topljive fosfate tega gnojila. Na takih tleh bo učinkovitost tega gnojila zelo uspešna.

Z ozirom na dokajšnjo vsestransko vsebnost mikroelementov v tem gnojilu, pa bo gnojilo na primernih tleh predvsem na travnikih in pašnikih lahko ugodno vplivalo na kvaliteto pridelkov.

OSKRBA MATIČNIH HMELJNIH NASADOV

Matične nasade imenujemo tiste hmeljne nasade, ki izpolnjujejo pogoje za nabiranje hmeljnih sadik. Poleg posebnih pogojev, ki jih mora tak nasad izpolnjevati (sortna čistost, izenačenost, zdravstveno stanje, starost, odstotek praznih mest, dober izgled), mora biti v vegetaciji tako oskrbovan, da je mogoče v njem jeseni ali zgodaj spomladi nabrati večje število sadik. Te morajo biti pravilno oblikovane, predpisanih dimenzij, zdrave in nepoškodovane. Skratka, odgovarjati morajo standardu. Ni dovolj, da izvirajo iz priznanega matičnega nasada, ampak morajo dobiti dovoljenje za promet. Zato je potrebno nekatere agrotehnične mere prilagoditi oziroma poudariti. Torej naj bo vodilo pri oskrbi matičnih nasadov standardna sadika.

Že pri napeljavi hmelja moramo paziti, da izberemo krepke in izenačene poganjke, predvsem pa, da jih je dovolj. Če je rastlina premalo ali preveč obremenjena, je sadik premalo, ali pa so predpobne. Od obremenitve rastlin pa je odvisen tudi pridelek hmelja. Zato je temu delu posvetiti vso skrb, posebno še, ker napak največkrat ni mogoče več popraviti. Ko postavljamo vodila, pazimo, da so odmaknjena od štor 20 do 30 cm. Ta razdalja omogoča normalno napeljavo in osipanje, internodiji odebeljenega dela trte pa niso pre-

dolgi. Sadik s predolgimi internodiji ne želimo, ker povzročajo težave pri sajenju, posebno pa še pri izoravanju ukoreninjenec. Zato naj bodo poganjki v daljšem roku izpeljani k vodilu, nikakor pa ne na dolgo grobani. Boljši efekt dosežemo z malo višjim osipanjem, ki ga opravimo bolj zgodaj, prvič že v prvi polovici junija. Ta čas je zgornja plast zemlje običajno še dovolj vlažna in enoletni les ima poleg ugodnih talnih prilik na razpolago še dovolj časa, da se odebeli in dobro vraste s svojimi rosnimi koreninicami.

Matičnih nasadov, ki so namenjeni za nabiranje sadik, ne obiramo strojno, ampak ročno. S tem omogočimo rastlinam, da fiziološko popolnoma dozori in si naberejo rezervnih hranilnih snovi. Te se kopičijo tudi v odebeljenem delu enoletnega lesa, iz katerega režemo sadike. Strojno obrane rastline, nimajo možnosti kopičenja asimilatov, ker pač nadzemne dele, ki asimilirajo pri obiranju odrežemo. Enoletni les ostane zato tanjši in z manjšo energijo rasti. Tudi bolezni in škodljivci so često vzrok, da rastline trenutno zakrni in oslabejo.

Z nabiranjem sadik lahko začnemo že takoj ko hmeljevina dozori, oziroma po jesenski temeljni obdelavi hmeljnih nasadov. V tej fazi je važno, da dobimo iz zemlje pravilno narezane in nepoškodovane sadike, da res žanjemo tisto, kar je bil naš cilj. Zato moramo biti pri odgrinjanju

štorov previdni, da enoletnega lesa z orodjem ne poškodujemo. Iz tega razloga tudi ni dopustna oziroma možna uporaba raznih strojev in priključkov za odgrinjanje hmelja. Vsi ti bolj ali manj poškodujejo spodaj odebeljene trte.

Ne glede na čas nabiranja sadik, moramo štor ročno odkopati. Če nabiramo sadike pred rezjo, oziroma odkopavanjem hmelja, štor v krogu odkoplremo in primerne sadike odrežemo, eno pa pustimo še rasti. Ta označuje štor in njegovo višino. Tako hmelj pozneje lažje odkoplremo in obrežemo na običajen način.

Dobro je znano, kako močno vpliva čas sajenja hmeljnih sadik, bodisi na stalno mesto ali v ukorenišča za ukoreninjanje, na pridelek hmelja ali pridelek ukoreninjenec. Pozno sajenje daje majhne pridelke storžkov, velik odstotek praznih mest, neizenačen nasad oziroma šibke ukoreninjenec in še številnejši izpad. Zato bi morali težiti k nabiranju in sajenju sadik že jeseni ali zgodaj spomladi in se izogibati nabiranju ob rezi v aprilu in poznega sajenja. Ob nekaj večjih stroških po sadiki ob zgodnjem nabiranju in sajenju, dobimo lahko pomembno večji pridelek hmelja ali ukoreninjenec. Zaradi tega bo verjetno sčasoma potrebno v prometu s sadilnim materialom poudariti večjo vrednost zgodaj nabranih sadik in tudi ukoreninjenec (na primer do 25. marca) v njihovi prodajni ceni, kar bi pridelovalcem hmelja zelo koristilo.